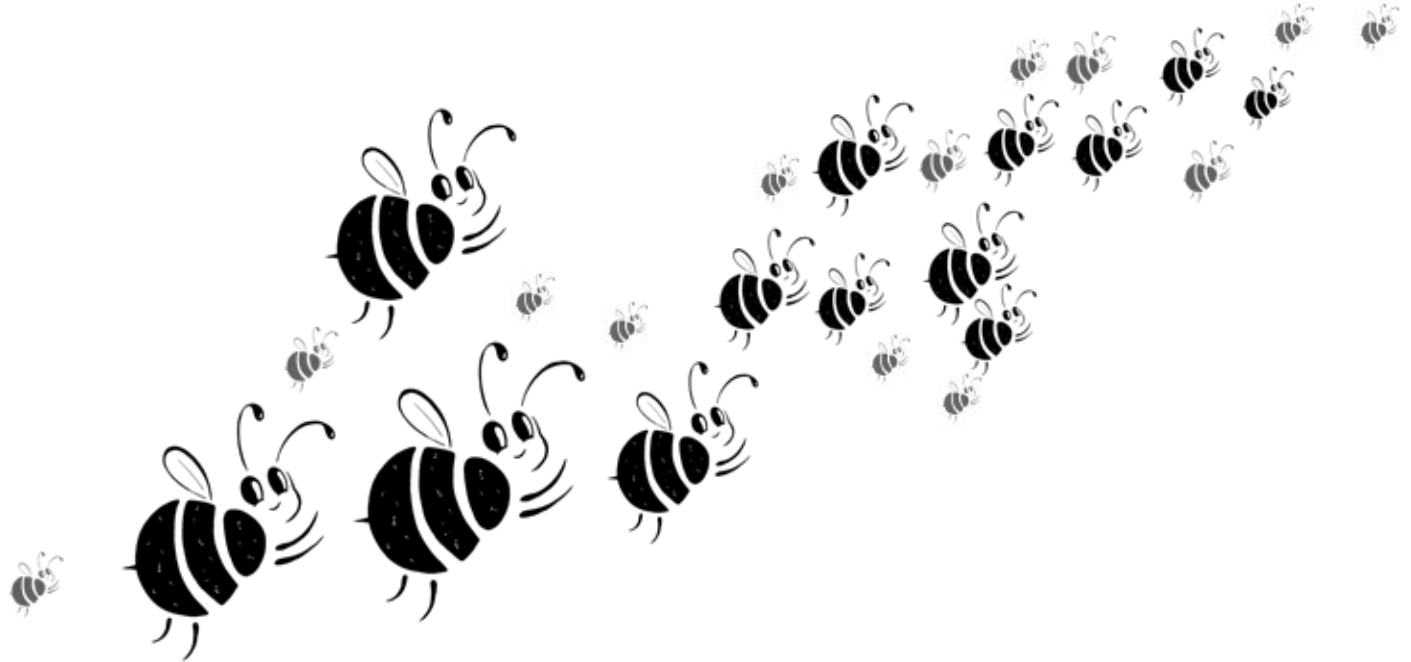

TULEVAISUUDEN AMMATILAISET

Opettajan opas

SISÄLLYSLUETTELO:

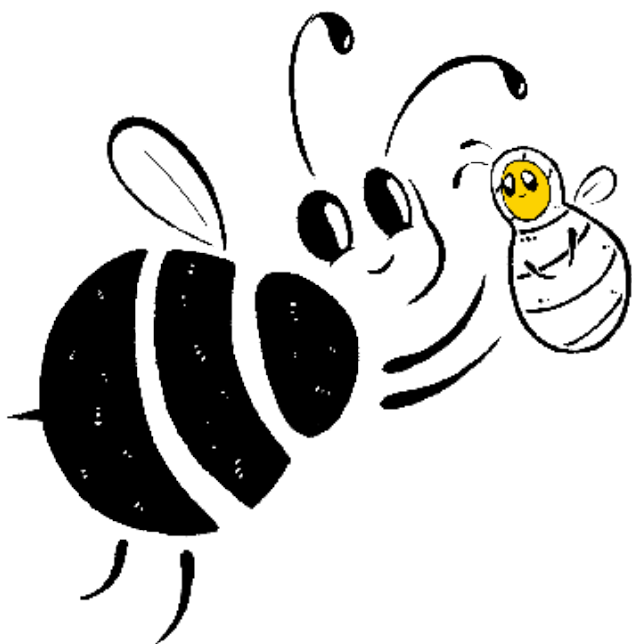
Sisällysluettelo	2	Dia 36 Esimerkki muutoksesta	27
Keitä ovat tulevaisuuden ammattilaiset	3	Dia 37 Toimi ja vaikuta	27
Opettajan ohje	4	Dia 38 Hyviä uutisia tulevaisuudesta!	28
VAIHE 1: JOHDANTO - Taustatieto opettajalle -	5	Dia 39 Kertaus	29
Dia 1 Tervetuloa!	6	Dia 40 Kiitos ja palaute	29
Dia 2 Työpajan tavoitteet	6	KAIKKI TEHTÄVÄT	30
Dia 3 Työpajan rakenne ja yleiset ohjeet	7	1. Johdanto -osaan sopivia tehtäviä	31
Dia 4 Johdanto alkaa	7	1.1. Mitä sinulle tulee mieleen tulevaisuudesta?	31
Dia 5 Mitä sinulle tulee mieleen tulevaisuudesta?	7	1.2. Tulevaisuuden koulu	32
Dia 6 Miksi tulevaisuusajattelua tarvitaan?	8	1.3. Agenda 2030 -tavoitteet	33
Dia 7 Mitä tulevaisuus tarkoittaa? - Aikaperspektiivi	8	2. Haasta -osaan sopivia tehtäviä	34
Dia 8 Mitä tulevaisuusajattelu tarkoittaa?	9	2.1. Väittämiä tulevaisuudesta	34
Dia 9 Mitä kestävä tulevaisuus tarkoittaa?	9	2.2. Utopia ja dystopia -kuvat	35
Dia 10 Minkälaista tulevaisuutta kestäväällä kehityksellä rakennetaan?	10	2.3. Sitran utopia- ja dystopiakuunnelmat	36
Dia 11 Tulevaisuuden koulu	10	2.4. Mitä jos...?	37
Dia 12 Kuva tulevaisuuden koulusta	11	2.5. Äänetön kevät -tarina	38
Dia 13 Kertaus	11	2.6. Myytinmurtajat!	39
VAIHE 2: HAASTA - Taustatieto opettajalle -	12	3. Kuvittele -osaan sopivia tehtäviä	40
Dia 14	13	3.1. Joo...ja!	40
Dia 15 Väittämiä tulevaisuudesta	13	3.2. Tulevaisuuden muistelua	41
Dia 16 Näemme tulevaisuudesta vain pienen osan	14	3.3. Tulevaisuuden 5 ensimmäistä minuuttia	41
Dia 17 Utopiat ja dystopia	15	3.4. Kuluttamisen aikajana	42
Dia 18 Esimerkkejä erilaisista tulevaisuuksista	15	3.5. Sitran hyvät kortit -peli	43
Dia 19 Esimerkkejä erilaisista tulevaisuuksista	15	3.6. Kuvittele toivottava tulevaisuus	44
Dia 20 Esimerkkitarina tulevaisuuden haastamisesta	16	3.7. Oma visiolause	45
Dia 21 Mitä jos? -kysymyksiä	17	3.8. Tulevaisuuden esineet	45
Dia 22 Kertaus	17	4. Toimi-osaan sopivia tehtäviä	46
VAIHE 3: KUVITTELE - Taustatieto opettajalle -	18	4.1. Kestävän kehityksen tekoja	46
Dia 23 Tavoitteet	19	4.2. Toimi ja vaikuta	47
Dia 24 Kuvittelu on ihmisen supervoima!	19	4.3. Hyvä uutinen tulevaisuudesta	49
Dia 25 Muistele tulevaisuutta	19	4.4. Omat arvot	50
Dia 26 Katse menneisyyteen	20	4.5. Tulevaisuuden visio Seppo-pelin avulla	51
Dia 27 Esimerkki aikajanasta	20	KÄYTÄNNÖN KOKEILUT	55
Dia 28 Miksi kuvittelemme toivottuja tulevaisuuksia?	20	Espoo 20X0-video	55
Dia 29 VISIO	21	Hyvät kortit -peli	55
Dia 30 Kuvittele toivottava tulevaisuus	21	S2-opiskelijoille	55
Dia 31 Kertaus	22	Tulevaisuusajattelua kestävä kehityksen valinnaisella verkkokurssilla	56
VAIHE 4: TOIMI JA VAIKUTA -Taustatieto opettajalle-	23	Verkkokurssitehtävä 1	56
Dia 32 Toimi ja vaikuta	24	Verkkokurssitehtävät 2 ja 3	57
Dia 33 Hyviä tekoja!	24	Verkkokurssitehtävä 4	58
Dia 34 Hyviä asioita tapahtuu koko ajan	25	Tulevaisuuden ammattilaiset hyvinvointisuunnitelman pohjana	58
Dia 35 Muutoksen tasot	26	Taideprojekti hyvästä tulevaisuudesta	58
		Kiertävä työpaja	59
		Tekijät	59

KEITÄ OVAT “TULEVAISUUDEN AMMATILAISET”?

Tervetuloa tulevaisuuden ammattilaisten joukkoon!

Hienoa, että olet löytänyt Tulevaisuuden ammattilaiset -materiaalin pariin. Tämä materiaali on Omnian ja Perhon liiketalousopiston yhdessä kehittämä materiaali tulevaisuusajattelun opettamiseen ja ohjaamiseen erityisesti ammatillisissa oppilaitoksissa.

Kaikki materiaalit on kehitetty osana Sitran tulevaisuustaajuus -kumppanuusohjelmaa. Tulevaisuuden ammattilaiset työpaja sekä siihen liittyvät oheismateriaalit perustuvat Sitran Tulevaisuustaajuus -työpajaan ja niitä on kehitetty Sitran rahoituksella.

Tulevaisuuden ammattilaiset -materiaalipaketti sisältää seuraavat osat, jotka löytyvät aoe.fi sekä mappa.fi -sivustoilta:

1. Opettajan opas (pdf)

- Diakohtaiset ohjeet työpajan vetämiseksi sekä tausta- ja lisätietoa tulevaisuusajattelusta.
- Kaikki tehtävät. Yksittäisiä tulevaisuusajatteluun liittyviä tehtäviä ammatilliseen koulutukseen (sisältää kuvauksen Tulevaisuuden ammattilaiset -työpajan tehtävistä sekä muista vaihtoehtoista tulevaisuusajatteluun liittyvistä tehtävistä)
- Käytännön kokeilut

2. Opettajan esitysmateriaali (ppt, pdf)

3. Kestävän tulevaisuuden rakentaminen, 3 osaamispistettä. (pdf sisältää ehdotuksen valinnaisen tutkinnon osan rakenteesta ja sisällöistä.)

OPETTAJAN OHJE

Tässä opettajan oppaassa on esitelty Tulevaisuuden ammattilaiset -työpajan rakenne ja opettajan ohjeet työpajan vetämiseksi.

Tulevaisuuden ammattilaiset -työpaja muodostuu neljästä osasta:

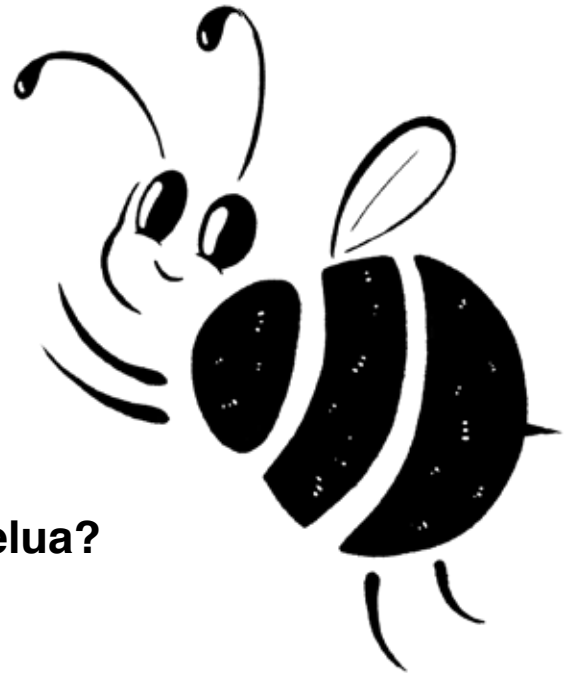
OPETTAJAN OPPAASSA OLEMME KERTONEET JOKAISESTA OSASTA SEURAAVAT ASIAT:

- **Taustatieto opettajalle:**
Jokainen työpajan osa alkaa lyhyellä taustatiedolla, jossa kerrotaan, mistä työpajan osassa on kyse.
- **Diat ja puheosuudet:**
Jokainen työpajan osa sisältää diat ja opettajan puheosuudet. Jokaisen dian kohdalla on avattu, mitä opettajan ja opiskelijoiden on tarkoitus tehdä.
- **Kommentit opettajalle:**
Löydät käsikirjoituksesta myös tekijöiden kommentteja ja lisähuomioita opettajalle esimerkiksi vaihtoehtoihin tehtäviin liittyen.

Johdanto

VAIHE 1: JOHDANTO -

Miksi tarvitsemme tulevaisuusajattelua?

- Taustatieto opettajalle -

Tulevaisuustyöpajan ensimmäisessä osassa, eli johdannossa, tutustutaan tulevaisuusajatteluun ja sen merkitykseen erityisesti kestävä kehityksen näkökulmasta. Johdanto-osiossa tutustutaan myös siihen, minkälaista tulevaisuutta kestäväällä kehityksellä tavoitellaan.

Tulevaisuusajattelulla tarkoitetaan sitä, että osaamme tietoisesti ajatella tulevaisuutta, osaamme hahmottaa erilaisia tulevaisuuksia, sekä ymmärrämme nykyhetken valintojen merkityksen tulevaisuuden rakentamisessa.

Tarvitsemme tulevaisuusajattelua, jotta opimme näkemään tulevaisuudessa erilaisia mahdollisuuksia. Usein kun ajattelemme tulevaisuutta, se näyttäytyy meille jo ennalta määritellyltä ja uhkaavalta. Todellisuudessa on kuitenkin olemassa monia erilaisia mahdollisia tulevaisuuksia. Tulevaisuusajattelun avulla pyritään kuvittelemaan erityisesti toivottavia tulevaisuuksia eli sellaisia tulevaisuuksia, joita me haluamme.

Mutta miksi toivottavia tulevaisuuksia pitäisi osata kuvitella? Toivottavien tulevaisuuksien kuvitteleminen on tärkeää, jotta osaamme suunnitella toimia, joilla toivottava tulevaisuus voidaan saavuttaa. On tärkeää ymmärtää omien ja yhteiskunnan tekemien valintojen merkitys tulevaisuuden rakentamisessa.

Tätä tarkoitetaan myös kestäväällä kehityksellä, jonka tavoitteena on sellainen ihmisten toiminta, jossa huomioimme luonnon ja ihmisten hyvinvoinnin nyt ja tulevaisuudessa. Tulevaisuusajattelun yksi tärkein viesti onkin se, että tulevaisuus ei tapahdu - se rakennetaan!

Koko maapallon yhteiset kestävä kehityksen tavoitteet on kuvattu YK-liiton laatimassa Agenda 2030 -ohjelmassa. Agenda 2030 sisältää yhteensä 17 kestävä kehityksen tavoitetta, joiden avulla pystymme kuvittelemaan koko maapallon kattavaa toivottavaa tulevaisuutta sekä suunnitella toimia sen saavuttamiseksi.

DIA 1. PUHEOSUUS:

Tervetuloa!

Tervetuloa Tulevaisuuden ammattilaiset -työpajaan! Tässä työpajassa tutustumme tulevaisuusajatteluun ja mietimme keinoja, kuinka voimme toimia hyvän tulevaisuuden puolesta.

Työpajan tavoitteena on, että osallistuja...

1. harjoittelee tulevaisuusajattelua ja ymmärtää miksi tulevaisuusajattelua tarvitaan
2. ymmärtää, minkälaista tulevaisuutta kestäväällä kehityksellä tavoitellaan
3. osaa kuvitella erilaisia toivottavia tulevaisuuksia
4. osaa suunnitella toimia, joilla jokainen voi vaikuttaa toivottavan tulevaisuuden rakentamiseen

DIA 2. PUHEOSUUS:

Työpajan tavoitteet

Työpajassa on 4 tavoitetta:

Osallistuja...

- harjoittelee tulevaisuusajattelua ja ymmärtää miksi tulevaisuusajattelua tarvitaan
- ymmärtää, minkälaista tulevaisuutta kestäväällä kehityksellä tavoitellaan
- osaa kuvitella erilaisia toivottavia tulevaisuuksia
- osaa suunnitella toimia, joilla jokainen voi vaikuttaa toivottavan tulevaisuuden rakentamiseen

KOMMENTTI OPETTAJALLE:

Tulevaisuusajattelu on taito, jota voi harjoitella. Työpaja saattaa olla ensimmäinen kerta, kun opiskelija tutustuu tulevaisuusajatteluun.

Siksi ei kannata lannistua, jos työskentely tai tehtävät tuntuvat vaikeilta.

Tätä taitoa voi ja kannattaa harjoitella myös työpajan jälkeen!

DIA 3. PUHEOSUUS:

Työpajan rakenne ja yleiset ohjeet

Työpaja on jaettu neljään osaan:

- 1 **Johdanto**
- 2 **Haasta**
- 3 **Kuvittele**
- 4 **Toimi**

KOMMENTTI OPETTAJALLE:

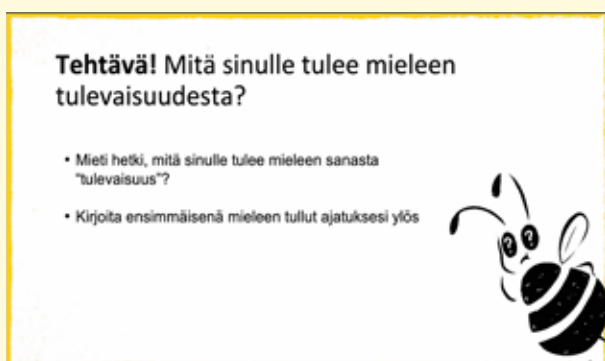
Tässä vaiheessa ei tarvitse avata tarkasti, mitä eri vaiheet tarkoittavat. Kerro jokaisen osan alussa, mikä tavoite ja tarkoitus osalla on. Esittele työpajan runko ja aikataulu (+ mahdollisten sähköisten alustojen käyttö).

DIA 4. PUHEOSUUS:

Johdanto alkaa.

Tässä osiossa opitaan mitä tulevaisuusajattelu tarkoittaa, mihin sitä tarvitaan ja minkälaiseen tulevaisuuteen kestäväällä kehityksellä pyritään.

DIA 5. TEHTÄVÄ:

Mitä sinulle tulee mieleen tulevaisuudesta?

Ensin lämmitellään vähän. Mieti hetken aikaa itseksesi mitä sinulle tulee mieleen sanasta "tulevaisuus". Kirjoita niin monta vastausta kuin sinulle tulee mieleen yhteiselle AnswerGarden-alustalle (tai Post it-lapuille).

KOMMENTTI OPETTAJALLE:

Tehtävä voidaan purkaa yhdessä esimerkiksi keskustelemalla lyhyesti vastauksista. Näyttääkö tulevaisuus osallistujien mielestä toiveikkaalta vai ehkä pelottavaltakin?

Työpajan tarkoituksena on luoda positiivinen kuva tulevaisuudesta ja sen voi tässä kohtaa hyvin vielä mainita, jos vastaukset ovat negatiivisia.

Miksi tarvitsemme tulevaisuusajattelua?

- Erilaisten tulevaisuuksien kuvittelu on usein vaikeaa
- Näemme tulevaisuudessa usein paljon erilaisia uhkia ja ikäviä asioita
- On tärkeää, että mietimme myös sellaisia tulevaisuuksia, joita me haluamme
- Hyvien tulevaisuuksien kuvittelu on tärkeää, jotta voimme myös toimia niiden puolesta

DIA 6. PUHEOSUUS:

Miksi tulevaisuusajattelua tarvitaan?

- Erilaisten tulevaisuuksien kuvittelu on usein vaikeaa.
- Lisäksi näemme tulevaisuudessa usein paljon erilaisia uhkia ja ikäviä asioita
- On tärkeää, että mietimme myös sellaisia tulevaisuuksia, joita me haluamme.
- Toivottavien tulevaisuuksien kuvittelu on tärkeää, jotta voimme myös toimia niiden puolesta

KOMMENTTI OPETTAJALLE:

Muista! Voimme rakentaa vain sellaista tulevaisuutta, minkä osaamme kuvitella.

Mitä tulevaisuus tarkoittaa?

- Tulevaisuus voi tarkoittaa mitä vain hetkeä nykyhetken jälkeen (huomenna, kuukauden päästä, 100 vuoden päästä).
- Tässä työpajassa me ajattelemme tulevaisuutta vuonna 2050, eli mietimme aikaa 30 vuotta eteenpäin. Minkä ikäinen sinä olet silloin?

DIA 7. PUHEOSUUS:

Mitä tulevaisuus tarkoittaa? - Aikaperspektiivi

- Tulevaisuus voi tarkoittaa mitä vain hetkeä nykyhetken jälkeen (huomenna, kuukauden päästä, 100 vuoden päästä)
- Tässä työpajassa me ajattelemme tulevaisuutta vuonna 2050, eli mietimme aikaa noin 30 vuotta eteenpäin. Minkä ikäinen sinä olet silloin?

Mitä tulevaisuusajattelu tarkoittaa?

Tulevaisuusajattelun voi tiivistää kolmeen lauseeseen:

1. "Tulevaisuuksia on monia"
1. "Voimme vaikuttaa tulevaisuuteen"
1. "Meillä on vastuu ajatella pidempää aikaväliä"

DIA 8. PUHEOSUUS:

Mitä tulevaisuusajattelu tarkoittaa?

Tulevaisuusajattelun voi tiivistää kolmeen lauseeseen:

1 "Tulevaisuuksia on monia".

Ei ole olemassa vain yhtä tulevaisuutta, jota kohti me menemme, vaan on olemassa monia erilaisia mahdollisia tulevaisuuksia.

2 "Voimme vaikuttaa tulevaisuuteen".

Nykyhetken teot ja valinnat vaikuttavat siihen, minkälaista tulevaisuutta rakennamme.

Tulevaisuus ei tapahdu - se tehdään!

3 "Meillä on vastuu ajatella pidempää aikaväliä".

Meidän täytyy ajatella, minkälaisia seurauksia valinnoillamme on tulevaisuudessa. Meidän täytyy toimia niin, että tulevaisuus on parempi, ei huonompi kuin nyt. Tätä tarkoitetaan kestäväällä kehityksellä.

Mitä kestävä tulevaisuus tarkoittaa?

- Kestävä kehitys tarkoittaa sitä, että rakennamme hyvää tulevaisuutta
- Kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti meillä on vastuu tulevista sukupolvista

DIA 9. PUHEOSUUS:

Mitä kestävä tulevaisuus tarkoittaa?

Kestävän kehityksen virallinen määritelmä vuodelta 1987 kuuluu: "Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa."

Oleellista on miettiä, mitkä ovat nykyhetken aitoja tarpeita ja pystytäänkö niitä toteuttamaan nyt ja tulevaisuudessa yhden maapallon rajoissa.

Kestävä kehitys jaetaan yleensä neljään eri ulottuvuuteen, jotka kaikki tulee huomioida toiminnan ollessa aidosti kestävää. Ulottuvuudet ovat ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen kestävyys.

DIA 10.

Minkälaista tulevaisuutta kestävällä kehityksellä rakennetaan?

Agenda 2030 -tavoitteiden avulla on kuviteltu, miltä hyvä tulevaisuus näyttäisi

- Kestävän kehityksen tavoitteet saavutetaan sitä helpommin, mitä useampi ihminen, ammattilainen, yritys, työpaikka, kaupunki ja valtio haluaa ja osaa toimia hyvän tulevaisuuden puolesta.
- Jokaisella on oikeus ja mahdollisuus vaikuttaa tulevaisuuteen

Tehtävä! Tulevaisuuden koulu

- Seuraavalla dialla on ranskalaisen taidemaalari Jean Marc Coten tekemä kuva 1900-luvun alusta
- Kuvassa taidemaalari on kuvitellut, miltä koulu näyttäisi vuonna 2000
- Katso kuvaa ja pohdi:
- Mitkä taidemaalari oletukset ja arvaukset ovat osuneet oikeaan? Entä mitkä ovat menneet väärin?

DIA 11. TEHTÄVÄ:

Tulevaisuuden koulu

Ohje:

Tässä tehtävässä työskennellään ryhmässä. Opettaja jakaa ryhmille yhden tulevaisuuskuvan. Ryhmän tehtävänä on pohtia yhdessä, minkälaisia oletuksia tulevaisuudesta on tehty? Mitkä oletukset ovat osuneet oikeaan?

Ryhmät voivat listata asioita omalle paperille. Ryhmillä voi olla myös useampi kuva, joita he tarkastelevat. Lopuksi jokainen ryhmä voi esitellä yhden kuvan ja muutaman tärkeimmän havainnon.

Kommentti opettajalle:

Tehtävän tarkoitus on havainnollistaa, kuinka tulevaisuuden “ennustaminen” on vaikeaa. Tehtävässä käytettävät kuvat ovat taiteilija Jean-Marc Côté’n (1900 -luvun alussa) maalaamia visioita, miltä maailma mahtaa näyttää 2000 -luvulla.

Kuva löytyy verkosta hakusanalla: A 19th-Century Vision of the Year 2000.

Mitkä taiteilijan oletukset ja arvaukset ovat osuneet oikeaan? Entä mitkä ovat menneet pieleen?

DIA 12. KUVA TULEVAISUUDEN KOULUSTA

Osan kertaus

- Olet tutustunut tulevaisuusajatteluun
- Tiedät hieman, mitä tulevaisuusajattelulla tarkoitetaan
- Ymmärrät, minkälaista tulevaisuutta kestäväällä kehityksellä rakennetaan

DIA 13: PUHEOSUUS:

Nyt kerrataan Johdanto- osiota.

Tässä osiossa olet tutustunut tulevaisuusajatteluun, tiedät hieman, mitä tulevaisuusajattelulla tarkoitetaan ja ymmärrät, minkälaista tulevaisuutta kestäväällä kehityksellä rakennetaan.

Haasta

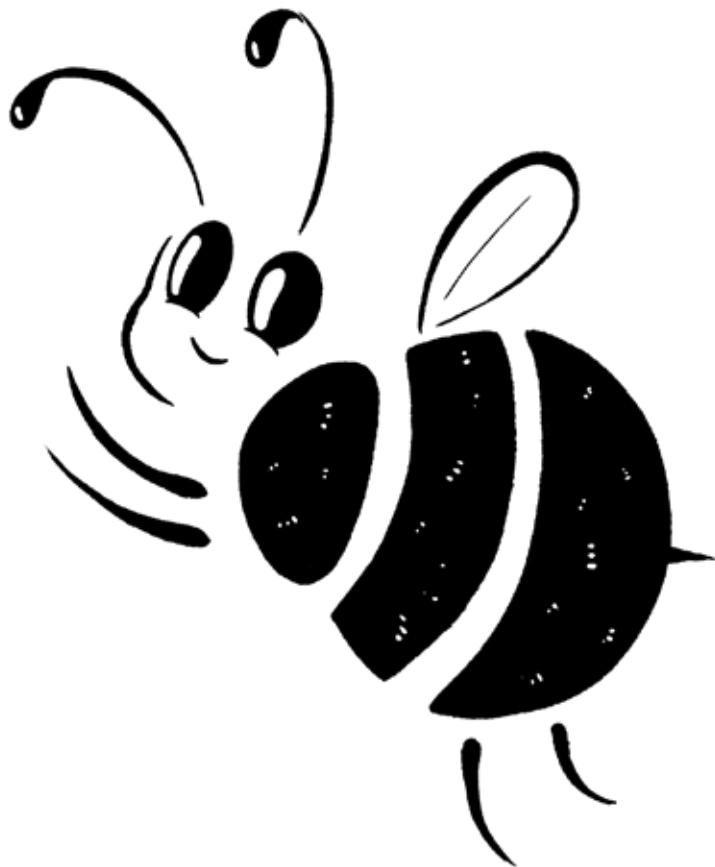
VAIHE 2: HAASTA

- Taustatieto opettajalle -

Tulevaisuustyöpajan toisessa osassa, eli haasta-osassa, harjoittelempa haastamaan omia ajatuksia tulevaisuudesta ja opettelemme ajattelemaan tulevaisuutta uusilla tavoilla.

Erilaisia tulevaisuuksia on usein vaikeaa kuvitella, sillä meillä saattaa olla valmiina tiettyjä oletuksia siitä, miltä tulevaisuus tulee näyttämään. Ajattelevinen “laatikon ulkopuolelta” voi olla yllättävän hankalaa, ellei omia tulevaisuusoletuksia pääse ikinä haastamaan.

Yksi esimerkki oletuksista ja kuvittelun hankaluudesta on se, että vielä 1900-luvun alussa pohdittiin kuumeisesti miten kaupungeissa saadaan ratkaistua hevosienlantaongelmat lisääntyneen liikenteen vuoksi. Ei osattu kuvitella kaupunkia ilman hevosliikennettä. Lopulta polttomoottoriautot ratkaisivat lantaongelman, mutta toivat mukanaan muita haasteita.

Erilaisten tulevaisuuksien kuvittelevinen on vaikeaa myös siksi, että maailma näyttää monimutkaisena ja jopa kaoottisena. Nykyhetkeä onkin kuvattu “postnormaaliksi”, jolla tarkoitetaan aikaa, jossa yllätykset ja ristiriidat yleistyvät esimerkiksi ilmastokriisin ja digitalisaation vuoksi.

Megatrendejä käytetään apuna muutoksen ison kuvan hahmottamisessa:

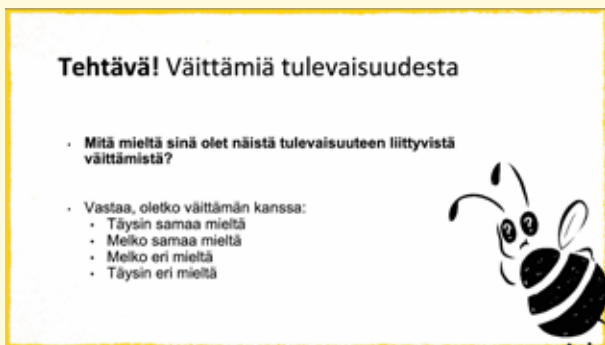
“Megatrendit ovat useista ilmiöistä koostuvia yleisiä kehityssuuntia, laajoja muutoskaaria” (Sitran selvityksiä 174, s. 12).

Heikot signaalit sen sijaan ovat “ensioireita muutoksesta, joka saattaa olla tulevaisuudessa merkittävä” (Sitran selvityksiä 174, s. 27)

DIA 14. PUHEOSUUS:

Tässä osiossa opetellaan haastamaan omia ajatuksia tulevaisuudesta ja näkemään, että tulevaisuuksia on monia.

DIA 15. TEHTÄVÄ:

Väittämiä tulevaisuudesta

Tehtävässä tutustutaan erilaisiin väittämiin tulevaisuudesta. Jos emme haasta vanhoja oletuksia ja näkemyksiä, voimme päätyä ei niin toivottuun tulevaisuuteen. Sen vuoksi tulevaisuuden haastaminen on tärkeää.

Ohje:

Mieti, kuinka samaa tai eri mieltä olet väittämän kanssa. Tarkoitus on haastaa omia ajatuksia tulevaisuudesta ja tiedostaa, että kaikki väittämät tulevaisuudesta eivät välttämättä pidä paikkaansa.

Väittämät:

- Teknologia kehittyä koko ajan ja ratkaisee kaikki ongelmamme
- Emme voi jatkaa nykyisellä tiellä. Ihmisten täytyy vähentää kuluttamista, jotta voimme elää maapallolla myös jatkossa.
- Tulevaisuus on kirjoitettu valmiiksi, eikä sitä voi enää muuttaa.
- Älylaitteiden koko ajan lisääntyvän käyttämisen vuoksi ihmisistä tulee koko ajan tyhmempiä.
- 50 vuoden päästä ihmiset arvostavat luontoa enemmän kuin tällä hetkellä.

Kommentti opettajalle:

Väittämät voi esittää opiskelijoille monella eri tavalla. Opiskelijat voivat esimerkiksi liikkua luokassa kuvitteellisella janalla, jossa luokan toinen pää on "täysin samaa mieltä" ja luokan toinen pää "täysi eri mieltä"

Erilaisia tulevaisuuksia!

- Tulevaisuus nähdään usein menneisyyden jatkumona
- Tulevaisuudesta tehdään oletuksia, joita emme osaa haastaa.
- Meillä on usein liian kapea tapa ajatella tulevaisuutta

DIA 16. PUHEOSUUS:

Näemme tulevaisuudesta vain pienen osan

- Tulevaisuus nähdään usein menneisyyden jatkumona
- Tulevaisuudesta tehdään oletuksia, joita emme osaa haastaa.
- Meillä on usein liian kapea tapa ajatella tulevaisuutta

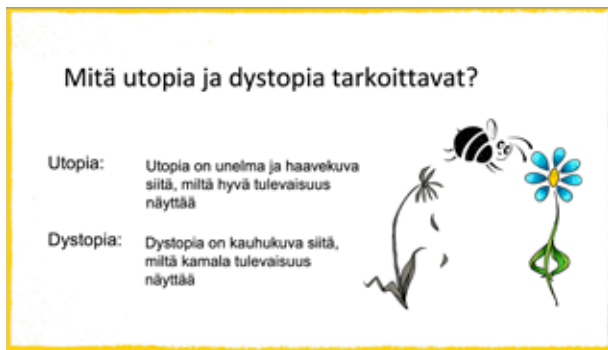
Kommentti opettajalle:

Tulevaisuusajattelussa ennakointi on tärkeää. Ennakointi ei ole kuitenkaan ennustamista, vaan tulevaisuusajattelun menetelmillä voidaan tutkia tulevaisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja vaihtoehtoisia tulevaisuuksia nykyhetkessä:

mahdollisia, todennäköisiä, toivottuja, ei-toivottuja sekä mahdottomia.

Nykyhetkessä voidaan hahmotella monta vaihtoehtoista tulevaisuutta, sen vuoksi tulevaisuuksista puhutaan monikossa.

On tärkeää ymmärtää, että tulevaisuutta muotoillaan tässä hetkessä.

DIA 17. PUHEOSUUS:

Utopiat ja dystopiat

Tulevaisuus jaetaan tyypillisesti toivottaviin ja positiivisiin tulevaisuuksiin eli utopioihin ja uhkaaviin ja pelottaviin tulevaisuuksiin eli dystopioihin.

Utopia on ihannekuva maailmasta ja dystopia sen vastakohta. Tässä työpajassa keskitymme luomaan positiivista tulevaisuutta, mutta on tärkeää huomata, että esimerkiksi monet elokuvat ja kirjat luovat usein tulevaisuudesta varsin dystooppista kuvaa.

DIA 18. PUHEOSUUS:

Tässä kuvaparissa tarkastellaan ihmisten suhdetta ympäröivään luontoon ja kahta erilaista tulevaisuutta luonnon ja ihmisen suhteen näkökulmasta. Utopiat ja dystopiat ovat myös henkilökohtaisia. Toisen tulevaisuuden ihannemaailma voi näyttää hyvin erilaiselta kuin toisen.

DIA 19. PUHEOSUUS:

Tämän kuvaparin kuvissa teknologinen kehitys on lähtenyt kulkemaan kahta hyvin erilaista polkua. Toisessa teknologia on pidetty välineenä paremman maailman luomiseksi kaikille. Toisessa taas kehitys on mennyt ns. liian pitkälle ja kääntynyt ihmislajia vastaan.

DIA 20. PUHEOSUUS:

Esimerkkitarina tulevaisuuden haastamisesta.

Monet merkittävätkin muutokset maailmassa tarvitsevat käynnistyäkseen vain pienen ihmisjoukon toimintaa. Nämä kolme henkilöä ovat kyseenalaistaneet totutun tavan toimia ja onnistuneet käynnistämään muutoksen kohti parempaa tulevaisuutta omalla toiminnallaan.

Greta Thunberg jäi koulusta lakkoon puolustaakseen ilmastoa. Mukaan liittyi lopulta nuoria ympäri maailman ja Gretasta tuli haluttu puhuja kaikista vaikutusvaltaisimmissakin tilaisuuksissa.

Malala Yousafzai tunnetaan lasten oikeuksien puolestapuhujana ja blogiaktivistina. Malala alkoi 11-vuotiaana pitää salanimellä BBC:n urdunkielisellä osastolla blogia, jossa arvosteltiin Pakistanin Tehrik-i-Talibanin vallan aikaisia lapsiin kohdistuneita ihmisoikeusloukkauksia ja julmuuksia. Häntä ammuttiin koulumatkalla rohkeiden kirjoitustensa vuoksi.

Toinen maailmansota oli päättynyt, kun norjalaissyntyinen sosiologi **Elise Boulding** kysyi rauhanliikkeen konferenssissa aseistariisunnan asiantuntijoilta, miltä maailma ilman aseita näyttäisi ja miten se toimisi. Kukaan asiantuntijoista ei oikein osannut vastata. Boulding tajusi, että rauhanliike pyrki edistämään rauhaa ilman, että tiesi, miltä rauhanomainen maailma näyttäisi. Boulding ryhtyi pitämään työpajoja, joissa kuviteltiin maailmaa ilman aseita.

Tehtävä! Mitä jos...?

- Kirjoita yksi kysymys, joka alkaa "Mitä jos..."
- Yritä keksiä positiivisia "Mitä jos" -lauseita.
- Mitä asioita sinä voisit haastaa tai ajatella toisin?
- Tässä tehtävässä ei ole oikeita kysymyksiä eikä paineita tietää vastauksia - nyt on vapaus kysyä!

Mitä jos saisimme lisättyä luonnon monimuotoisuutta?

Mitä jos maailmassa ei olisi yhtään jätettä?

Mitä jos kaikki pääsisivät kouluun?

DIA 21. TEHTÄVÄ: Mitä jos? -kysymykset

Nyt haastetaan omia oletuksia tulevaisuudesta ja pyritään keksimään mahdollisimman yllättäviä oletuksia tulevaisuudesta.

Ohje:

Tehtävänä on muodostaa "Mitä jos kysymyksiä" ja pohtia sitä, että miltä toivottava tulevaisuus voisi näyttää. Mitä jos kysymys voi myös pakottaa meitä ajattelemaan asiaa uudella tavalla.

Jokainen osallistuja saa keksiä yhden tai useamman "Mitä jos..." -kysymyksen. Mitä asioita voisit haastaa tai ajatella toisin? Tässä tehtävässä ei ole oikeita kysymyksiä eikä paineita tietää vastauksia - nyt on vapaus kysyä!

**Osan kertaus:
mitä on opittu?**

- Opit käsitteet utopia ja dystopia
- Tutustuit erilaisiin tulevaisuuskuviin
- Haastoit omia ajatuksiasi tulevaisuudesta

DIA 22. KERTAUS

Tässä osiossa opettelit haastamaan tulevaisuusoletuksia, opit käsitteet utopia ja dystopia ja tutustuit erilaisiin tulevaisuuskuviin.

Kuvittele

VAIHE 3: KUVITTELE

- Taustatieto opettajalle -

Kuvittele-vaiheessa on tarkoitus, että harjoitteleme erilaisten toivottavien tulevaisuuksien kuvittelemista ja mietimme, millälaisen tulevaisuuden me haluaisimme. Kuvitteleminen on tärkeää, sillä jos emme osaa kuvitella hyvää tulevaisuutta, sen rakentaminen on mahdotonta. Jos haluamme muutosta, täytyy ensin osata kuvitella, miltä lopputuloksen pitäisi näyttää.

Tulevaisuuden kuvitteleminen voi olla todella vaikeaa. On vaikeaa ajatella asioita, joita

ei vielä ole tapahtunut. Tämän vuoksi tässä osassa on muutamia tehtäviä, joiden on tarkoitus helpottaa toivottavan tulevaisuuden kuvittelemista. Tämä osio sisältää esimerkiksi tehtävän, jossa tarkastelemme ja muistelemme menneisyyttä. Tutkijat ovat nimittäin huomanneet, että ihmisten aivoissa aktivoituvat samat alueet silloin, kun muistelemme mennyttä ja kuvittelemme tulevaa. Tästä syystä tulevaisuuden kuvittelemista saattaa helpottaa se, että ajattelemme ensin menneitä tapahtumia ja asioita.

Kommentti opettajalle:

MUISTA NÄMÄ! KUVITTELEMISTA HELPOTTAA, KUN...

- Kuvittelemiseen on virittäyditty jollakin helpolla tehtävällä
- Kuvittelukselle on annettu riittävästi aikaa
- Jokaisella on turvallinen olo
- Kuvittelukselle on annettu jonkinlainen kehys tai runko

DIA 23. PUHEOSUUS:

Tavoitteet

Seuraavaksi siirrymme kuvittelemaan tulevaisuuksia. Tavoitteena on harjoitella erilaisten tulevaisuuksien kuvittelua ja kuvitella toivottavaa tulevaisuutta.

DIA 24. KUVITTELU ON IHMISEN SUPERVOIMA!

Nykytiedon mukaan ainoastaan ihmisillä on kyky kuvitella tulevaa.

DIA 25. TEHTÄVÄ:

Muistele tulevaisuutta

Pyydä opiskelijoita muistelemaan jotain hyvää lapsuusmuistoa tai koulumuistoa. Tämän jälkeen opiskelijat voivat jakaa oman muistonsa pareittain keskustellen.

Tehtävä voidaan käydä myös koko ryhmän kesken läpi, mutta tällöin keskusteluun tulee varata aikaa ryhmän koon mukaisesti.

Kommentti opettajalle:

Muiston ei tarvitse olla merkittävä tai iso tapahtuma, pieni hyvä muisto riittää.

Katse menneisyyteen

- On tärkeää ymmärtää, että menneisyyden päätökset vaikuttavat siihen, mitä tulevaisuus näyttää.
- Lisäksi on tutkittu, että menneisyyden muisteleminen on aivoissamme yhteydessä tulevaisuuden kuvittelemiseen.
- Siksi onkin hyödyllistä harjoitella kuvittelemista muistelemalla ensin jotain mennyttä tapahtumaa.

DIA 26. PUHEOSUUS:

Katse menneisyyteen

On tärkeää ymmärtää, että menneisyyden päätökset vaikuttavat siihen, miltä tulevaisuus näyttää. Lisäksi on tutkittu, että menneisyyden muisteleminen on aivoissamme yhteydessä tulevaisuuden kuvittelemiseen. Siksi onkin hyödyllistä harjoitella kuvittelemista muistelemalla ensin jotain mennyttä tapahtumaa. Tutustutaan seuraavaksi siihen kuinka kuluttaminen on muuttunut kuluneiden vuosisatojen aikana.

Aikajana luonnonvarojen kulutuksesta

DIA 27. ESIMERKKI AIKAJANASTA

Katsotaan esimerkki siitä, minkälaisia muutoksia kuluttamiseen liittyen on tapahtunut. Voitte tarkastella joko valmista aikajanaa, tehdä omia lisäyksiä valmiille pohjalle tai rakentaa kokonaan oma aikajana.

Kommentti opettajalle:

Aikajanan voi rakentaa myös opiskelijoiden kanssa yhdessä, jos tehtävästä halutaan haastavampi tai aikaa on enemmän käytössä. Tähän toimiva alusta on esim. Padlet.

Miksi kuvittelu on tärkeää?

- Jos emme osaa kuvitella toivottavaa tulevaisuutta, sitä on myös todella vaikea rakentaa
- Aina kun haluamme muuttaa jotakin, täytyy ensin kuvitella, minkälaisen lopputuloksen me haluamme

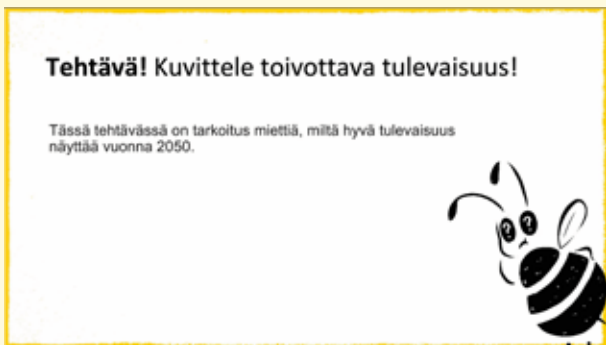
DIA 28. PUHEOSUUS:

Miksi kuvittelemme toivottuja tulevaisuuksia?

- Jos emme osaa kuvitella toivottavaa tulevaisuutta, sitä on myös todella vaikea rakentaa
- Aina kun haluamme muuttaa jotakin, täytyy ensin kuvitella, minkälaisen lopputuloksen me haluamme

DIA 29. VISIO

DIA 30. TEHTÄVÄ:

Kuvittele toivottava tulevaisuus

- Tässä tehtävässä on kaksi vaihetta:
 1. Jokainen kuvittelee ensin itse, miltä hyvä tulevaisuus näyttää, jonka jälkeen
 2. Yhdistetään ryhmäläisten ideat yhdeksi toivotuksi tulevaisuudeksi
- Tehtävässä voi käyttää joko tulevaisuuden työpäivä tai hyvä arki 20X0 -tehtävää. Löydät molemmista kuvaukset opettajan oppaan **kaikki tehtävät** -osiosta
- Ryhmissä tarkastellaan, minkälaisia samankaltaisuuksia tai eroja löytyy liittyen siihen, miltä hyvä tulevaisuus näyttää?
 - Mitä yhteisiä asioita löydätte?
 - Mitä samanlaisia asioita te toivotte tulevaisuudelta?
- Yhteiset toiveet listataan ylös, sillä niitä käytetään työpajan seuraavassa vaiheessa. Ryhmä voi myös piirtää tai maalata kuvan siitä, miltä joko hyvä arki tai tulevaisuuden työpäivä voisi näyttää.

Kommentti opettajalle:

Tulevaisuuden kuvittelu on vaikeaa, jonka vuoksi suosittelemme tekemään jonkinlaisen lämmittelytehtävän ennen varsinaista kuvittelutehtävää.

Löydät opettajan oppaan **kaikki tehtävät** -osiosta esimerkin Joo...ja! -lämmittelytehtävästä.

DIA 31. PUHEOSUUS:

Kertaus

Tämän osion jälkeen ymmärrät, miksi toivottavan tulevaisuuden kuvittelu on tärkeää ja harjoitit toivottavan tulevaisuuden kuvittamista.

Toimi

VAIHE 4: TOIMI JA VAIKUTA

- Taustatieto opettajalle -

Viimeisessä vaiheessa on tavoitteena ymmärtää, että tulevaisuutta tehdään tämän päivän valinnoilla, joihin jokainen voi vaikuttaa. Tässä osiossa kytkemme työpajan käytännön enemmän käytännön tekojen tasolle, josta työskentelyä voi vielä halutessaan jatkaa.

Kestävää tulevaisuutta rakennetaan sekä pienillä arkisilla teoilla työpaikoilla ja kotona että isoilla valtioiden ja yritysten toimilla. Jokainen näistä on tärkeä osa paremman tulevaisuuden rakentamista. Osio alkaa näiden tekojen yhdessä pohtimisella. Apuna voi käyttää esimerkiksi Hyviä uutisia kestävästä kehityksestä! -facebookryhmää, josta voi poimia viime aikojen positiivisia tekoja.

Osioon kuuluu myös teoriaa muutoksen tasoista. Jotta todellinen muutos yhteiskunnassa syntyy, tulee asioiden muuttua käytännön tekojen, rakenteiden ja ajattelun tasolla. Tämä harjoitus voi tuntua vaikealta, mutta on toisaalta hyvä tuoda sitä esiin, miksi käytöksemme ei muutu, vaikka tietoa on saatavilla.

Tärkeintä tässä osiossa on vahvistaa osallistujan uskoa omiin vaikutusmahdollisuuksiin ja kestävien valintojen merkitykseen sekä ammatissa että vapaa-ajalla.

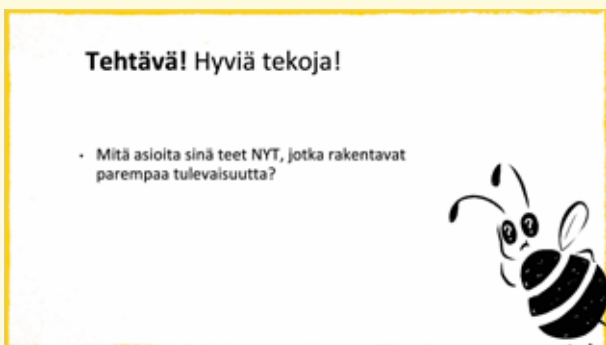
DIA 32. PUHEOSUUS:

Toimi ja vaikuta

Tässä osiossa puhutaan tulevaisuuteen vaikuttamisesta ja opitaan millä eri tavoin muutosta voi saada aikaan.

Osion tavoitteena on ymmärtää, että:

- Hyvä tulevaisuus saavutetaan tekemällä
- Tämän päivän pienilläkin teoilla ja valinnoilla on merkitystä
- Jokaista meitä tarvitaan hyvän ja paremman tulevaisuuden rakentamiseen ja
- Muutoksen tekemiseen tarvitaan monia eri tasoja (ajattelu, rakenteet ja käytännön teot)

DIA 33. TEHTÄVÄ:

Hyviä tekoja!

Mieti hetki millaisia asioita teet jo nyt, joilla rakennat itse kestävämpää tulevaisuutta? Kerätkää erilaisia tekoja joko virtuaalisesti tai esim. post it -lapuille.

Kommentti opettajalle:

Jokainen meistä tekee jo jotain, teot voivat olla isoja tai pieniä, mutta jokaisella on merkitystä. Teko voi olla esim. luonnon monimuotoisuuden suojelua omassa pihapiirissä istuttamalla niity- ja ketokasveja sekä kiinnittämällä hyönteishotelleja ja linnunpönttöjä.

Hyviä esimerkkejä:

- Pariisi on luvannut istuttaa 170 000 puuta keskustan läheisyyteen sopeutuakseen ilmastonmuutokseen (hs.fi 22.3.22)
- Erittäin uhanalainen naali onnistui pesimään Suomessa ensimmäistä kertaa yli 25 vuoteen kesällä 2022 (yle.fi 23.8.2022)
- Lisää hyviä esimerkkejä: Facebook-ryhmä "Hyviä uutisia kestävästä kehityksestä" ja Sitran sivusto "100 fiksua arjen tekoa"

Hyviä asioita tapahtuu koko ajan

DIA 34.

HYVIÄ ASIOITA TAPAHTUU KOKO AJAN

- Hyviä asioita tapahtuu koko ajan
- Hyvät asiat tapahtuvat usein pitkällä aikavälillä yhdessä tehden
- Muutokseen tarvitaan kaikki mukaan

Kommentti opettajalle:

Opettaja voi lisätä tälle dialle omalle ryhmälle sopivia esimerkkejä: mitä hyvää on tapahtunut eri ammattialoilla?

Katso vinkkejä esimerkiksi uusista kiertotalousyrityksistä Sitran kiertotalouden kiinnostavimmat -listalta.

DIA 35. PUHEOSUUS:

Muutoksen tasot

- Jotta isoja muutoksia tapahtuu, tarvitsemme tekoja monella eri tasolla
- Toimintaamme ja käyttäytymiseemme vaikuttaa ensisijaisesti se, miten me ajattelemme ja mitä me arvostamme. Minkälaiset teot vaikuttavat arvoihimme ja ajatteluun?
- Ihmisten toimintaan vaikuttaa paljon myös yhteiskunnan rakenteet, kuten lait ja määräykset. Minkälaisilla teoilla voimme muuttaa rakenteita yhteiskunnassa
- Lopuksi jokaisen ihmisen omalla toiminnalla on myös vaikutusta tulevaisuuden rakentamisessa. Minkälaiset teot tai teknologiat muuttavat käytöstämme?

Kommentti opettajalle:

Transformatiivinen muutos tarkoittaa laaja-alaista, koko yhteiskuntaa läpäisevää muutosta. Tässä materiaalissa on hyödynnetty Monica Sharmanin transformaation kehämallia (2007). Muutoksen kehät on yksi tapa lähestyä muutoksen tasoja, jossa muutosta jäsennetään kolmen kehän kautta. Mallin mukaisesti muutos tapahtuu samanaikaisesti kaikilla systeemin eri tasoilla: ajattelutavoissa, rakenteissa ja toimintamalleissa.

Kehistä sisimmäisin liittyy ihmisten käyttäytymiseen ja toimintaan, keskimäinen yhteiskunnan rakenteisiin ja ulommaisin ajattelutapoja ohjaaviin arvoihin, uskomuksiin ja maailmankuviin. Sharmanin mukaan muutoksen vaikuttavuus on heikointa sisimmällä kehällä ja kasvaa siirryttäessä kohti ulommaista kehää. Suurimmat muutokset saadaan aikaan vaikuttamalla arvoihin ja uskomuksiin (lähde Sitran sivusto: Tulevaisuustaajuus)

Esimerkki muutoksesta: "Kellään ei ole omaa autoa"

- Käyttäytyminen: Kaikki käyttävät liikkumiseen omia jalkojaan, pyöriä, julkista liikennettä ja yhteiskäyttöautoja.
- Rakenteet: Liikkuminen palveluna on tehty helpoksi. Liikennevälineiden vaihtaminen kesken matkan on sujuvaa. Katetut parkkipaikat pyörille. Yhteiskäyttöauton vuokraaminen on helppoa ja sujuvaa.
- Ajattelu: Auton omistaminen ei ole tärkeää ja tavoiteltavaa. Julkisuuden henkilöt eivät halua mainostaa yksityisautoilua.

DIA 36. PUHEOSUUS: Esimerkki muutoksesta

Tässä on kuvattuna yksi esimerkki muutoksesta, jossa "kenelläkään ei ole omaa autoa".

Käyttäytymisen tasolla muutos voi tarkoittaa esimerkiksi, että kaikki käyttävät liikkumiseen omia jalkojaan, pyöriä, julkista liikennettä ja yhteiskäyttöautoja.

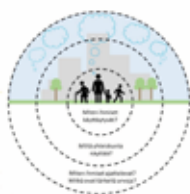
Muutos tukevia rakenteita ovat esimerkiksi: liikkuminen palveluna on tehty helpoksi. Liikennevälineiden vaihtaminen kesken matkan on sujuvaa. Katetut parkkipaikat pyörille. Yhteiskäyttöauton vuokraaminen on helppoa ja sujuvaa.

Ajattelun kannalta muutoksen toteutuminen vaatisi, että auton omistaminen ei ole tärkeää ja tavoiteltavaa. Julkisuuden henkilöt eivät halua mainostaa yksityisautoilua.

Kommentti opettajalle:

Löydät lisää esimerkkejä opettajan oppaan **kaikki tehtävät** -osiosta

Tehtävä! Toimi ja vaikuta!

- Palataan yhdessä kuviteltuun vuoteen 2050.
- Minkälaisia tekoja ja toimia tarvitaan, jotta tällaiseen tulevaisuuteen päästään?

DIA 37. TEHTÄVÄ: Toimi ja vaikuta

Tässä tehtävässä palataan ryhmän kuvitteluun hyvään tulevaisuuteen (dia 30)

Tarkoitus on, että ryhmä miettii, minkälaisia tekoja ja toimia tarvitaan, jotta tällaiseen tulevaisuuteen päästään.

Esimerkkikuva eri tasoista - ryhmä miettii erityisesti käyttäytymistä ja omia tekoja, mutta voi antaa myös esimerkkejä yhteiskunnan rakenteisiin ja ajatteluun vaikuttavista teoista.

Kommentti opettajalle:

Tehtävä voi olla haastava myös aikuisille. Tässä voi tuoda omia esimerkkejä avuksi ja johdatella keskustelua.

Miksi esimerkiksi heitämme joskus roskia luontoon, vaikka kaikki varmasti tietävät, että niin ei kannata tehdä?

Miksi syömme epäterveellistä ruokaa?

Mistä siis johtuu, etteivät käytännön teot aina kohtaa ajattelumallien kanssa?

Miksi tieto ei aina muuta toimintaa?

Tehtävä! Hyviä uutisia tulevaisuudesta

Palaa nyt kuvittelemaasi tulevaisuuteen 50 vuoden kuluttua.

Tee uutinen, jossa kuvittelemasi tulevaisuus on toteutunut.

DIA 38. TEHTÄVÄ:

Hyviä uutisia tulevaisuudesta!

Tehtävässä ryhmä keksii uutisen, joka kertoo jotakin ryhmän kuvittelemasta hyvästä tulevaisuudesta liittyen omaan ammattiin tai tulevaisuuden visioon

Otsikko ja lyhyt kuvaus

Mukaan voi liittää / piirtää myös kuvan

Uutinen voi olla myös somepostaus!

Kommentti opettajalle:

Löydät esimerkkejä YK-liiton “maailman parhaat uutiset” -sivustolta sekä toivoa ja toimintaa “uutisia kestävästä kehityksestä” -sivustolta.

**Osan kertaus:
mitä on opittu?**

- Ymmärrät, että toimintaa ja tekoja tarvitaan monella eri tasolla (ajatukset, rakenteet, käyttäytyminen)
- Osaat miettiä erilaisia toimia ja tekoja hyvän tulevaisuuden puolesta

DIA 39. KERTAUS

Tämän osion jälkeen ymmärrät, että toimintaa ja tekoja tarvitaan monella eri tasolla (ajatukset, rakenteet, käyttäytyminen) ja osaat miettiä erilaisia toimia ja tekoja hyvän tulevaisuuden puolesta.

**Osan kertaus:
mitä on opittu?**

- Ymmärrät, että toimintaa ja tekoja tarvitaan monella eri tasolla (ajatukset, rakenteet, käyttäytyminen)
- Osaat miettiä erilaisia toimia ja tekoja hyvän tulevaisuuden puolesta

DIA 40. KIITOS JA PALAUTE

Kommentti opettajalle:

Voit kerätä halutessasi palautetta työpajasta tai pyytää opiskelijoita refleктоimaan työpajassa oppimaansa. Palaute voi olla myös osana itsearviointia.

KAIKKI TEHTÄVÄT

Olemme koonneet seuraavaksi kaikki Tulevaisuuden ammattilaiset -työpajan tehtävät. Lisäksi esittelemme muita tulevaisuusajatteluun liittyviä tehtäviä.

Tehtävien määrää lisäämällä tai vähentämällä pystyt muokkaamaan työpajan pituutta. Tehtäviä vaihtamalla voit muokata työpajan haastavuutta. Voit myös kokeilla oman ryhmäsi kanssa vain yksittäisiä tehtäviä, jos sinulla ei ole mahdollisuutta tai tarvetta vetää koko työpajaa oman ryhmäsi kanssa. Tehtävät pohjautuvat Sitran kehittämään Tulevaisuustaaajuus-työpajaan.

1. JOHDANTO -tehtäviä

Tehtävä 1.1

MITÄ SINULLE TULEE MIELEEN
TULEVAISUUDESTA?

Tehtävän tausta:

Tehtävän tarkoitus on virittäytyä työpajan aiheen, eli tulevaisuusajattelun pariin. Tehtävässä on tarkoitus koota osallistujien ajatuksia tulevaisuudesta. Tässä vaiheessa ei ole tarkoitus rajata aihetta millään tavalla.

Kesto: 5-15 min

Tarvikkeet: Tehtävä voidaan käydä läpi joko keskustelemalla, jolloin tarvikkeita ei vaadita. Toinen vaihtoehto on koota osallistujien ajatuksia jollekin yhteiselle alustalle (AnswerGarden, Post-it -laput, taulu, Padlet-seinä).

Ohje:

1. Opettaja antaa osallistujille seuraavan ohjeen: Mieti hetki itseksesi: "Mitä sinulla tulee mieleen sanasta "tulevaisuus"? Kirjoita niin monta asiaa kuin sinulla tulee mieleen yhteiselle AnswerGarden-alustalle. Vastaukset ovat nimettömiä.

2. Osallistujat miettivät itsenäisesti muutaman minuutin ja lisäävät ajatuksia answergardeniin tai muulle yhdessä sovitulle alustalle.

3. Lopuksi käydään yhdessä läpi, minkälaisia ajatuksia sana "tulevaisuus" on herättänyt.

Muuta huomioitavaa:

- Keskustelussa voidaan kiinnittää huomioita esimerkiksi siihen, minkälaisia asioita on mainittu (tunteita? esineitä? teknologiaa? ihmisiä?) Korostuuko jokin asia vastauksissa?
- Näyttääkö tulevaisuus osallistujien mielestä toiveikkaalta vai ehkä pelottavalta? Työpajan tarkoituksena on luoda positiivinen kuva tulevaisuudesta ja sen voi tässä kohtaa hyvin vielä mainita, jos vastaukset ovat negatiivisia.
- Osallistujilta voidaan myös kysyä oliko tehtävä heille helppo vai vaikea?

Tehtävä 1.2:

TULEVAISUUDEN KOULU

Tehtävän tausta:

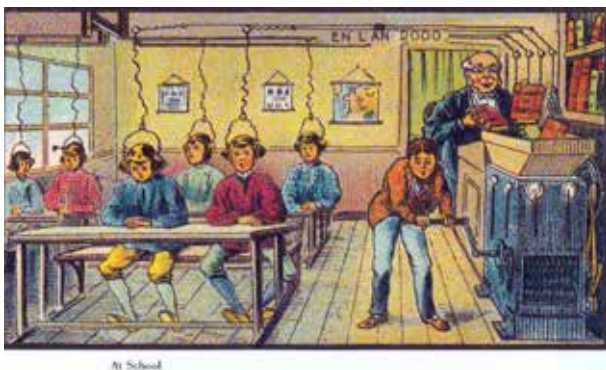
Tehtävän tarkoitus on havainnollistaa, kuinka tulevaisuuden “ennustaminen” on vaikeaa. Ihmisillä saattaa olla erilaisia oletuksia tulevaisuudesta, joita emme osaa haastaa, tuleeko näin oikeasti tapahtumaan?

Kesto: 10-15 min

Tarvikkeet:

Tehtävää varten tarvitaan kuvia tulevaisuudesta. Tehtävässä voi käyttää **Jean-Marc Cotèn** tekemiä kuvituksia 1900-luvun alusta. Jean-Marc Cotè ennusti kuvissaan, millä maailma ja erityisesti erilaiset ammatit tulisivat näyttämään 2000 -luvulla.

<https://publicdomainreview.org/collection/a-19th-century-vision-of-the-year-2000>

Ohje:

1. Tässä tehtävässä työskennellään ryhmissä. Opettaja jakaa ryhmille yhden tulevaisuuskuvan. Ryhmän tehtävänä on pohtia yhdessä, minkälaisia oletuksia tulevaisuudesta on tehty? Mitkä oletukset ovat osuneet oikeaan? (mitkä arvaukset ovat menneet oikein?) Entä mitä ei ole tapahtunut? (Mitkä arvaukset ovat menneet väärin?)

2. Ryhmät voivat listata asioita omalle paperille. Ryhmillä voi olla myös useampi kuva, joita he tarkastelevat.

3. Lopuksi jokainen ryhmä voi esitellä yhden kuvan ja muutaman tärkeimmän havainnon.

Esimerkki:

2000 -luvun koulu

Muuta huomioitavaa:

Opettaja voi nostaa esille esimerkiksi seuraavia oikeita ja väärä oletuksia:

- Koulutus kuuluu nykyään kaikille sukupuolille (ei vain pojille)
- Teknologia ei ole korvannut itseoppimista, mutta teknologiaa käytetään oppimisen apuna (esimerkiksi sähköiset oppikirjat)
- Opettajan rooli ei ole muita merkittävästi korkeammalla oleva auktoriteetti. Kouluissa on kuitenkin edelleen opettajia.
- Opetus tapahtuu edelleen luokkahuoneissa, tosin olemme osin siirtyneet etäopetukseen

Tehtävä 1.3:

AGENDA 2030 -TAVOITTEET

Tausta:

Kohderyhmästä riippuen, voitte lisätä työpajaan kestävän kehityksen perusteisiin liittyviä tehtäviä. Jos kestävän kehityksen perusteet ja tavoitteet eivät ole ryhmälle kovinkaan tuttuja, kannattaa työpajaan lisätä ainakin yksi kestävän kehityksen tehtävä. Tässä tehtävässä tutustutaan kestävään kehitykseen Agenda 2030 -tavoitteiden avulla. Tarkoituksena on ymmärtää, että kestävän kehityksen päämääränä on taata tuleville sukupolville mahdollisuudet hyvään ja kestävään elämään sekä tulevaisuuteen.

Kesto:

10-20 min.

Tarvikkeet:

YK:n Agenda 2030 tavoitteet. Tavoitteet löytyvät helposti internetistä. Ne voi olla myös printattuina kuvakkeina tai julisteena luokahuoneessa.

Ohje:

1. Opettaja voi ensin käydä läpi, mitä kestäväällä kehityksellä tarkoitetaan. Tarkastelkaa yhdessä Agenda 2030 kestävän kehityksen tavoitteita:

Minkälaisia ympäristöön/ihmisiin tai talouteen liittyviä tavoitteita löydätte? Mitkä tavoitteet ovat esimerkiksi Suomessa pitkällä? Entä missä olisi vielä paljon työtä tehtäväksi?

2. Pyydä seuraavaksi opiskelijoita valitsemaan 1-3 Agenda 2030 -tavoitetta, joiden he toivoisivat olevan paremmin vuonna 2030. Opiskelijat voivat kirjoittaa omat vastaukset paperille tai sähköiseen oppimisympäristöön tai valitut tavoitteet voidaan käydä keskustellen läpi luokassa.

3. Lopuksi opiskelijoiden kanssa voidaan keskustella siitä, miten kaikki tavoitteet vaikuttavat toisiinsa? Ovatko tavoitteet mahdollista saavuttaa? Miksi tavoitteet on asetettu, mitä hyötyä niistä on? Mitkä asiat ovat jo menneet parempaan suuntaan maailmassa?

2. HAASTA -tehtäviä

Tehtävä 2.1:

VÄITTÄMIÄ TULEVAISUUDESTA

Tausta:

Olemme usein nykyisten näkemysten vankeja, kun ajattelemme tulevaisuutta. Ajatuksemme tulevaisuudesta ohjaavat meidän toimintaa nykyhetkessä. Jos emme haasta vanhoja oletuksia ja näkemyksiä, voimme päätyä ei niin toivottuun tulevaisuuteen. Sen vuoksi tulevaisuuden haastaminen on tärkeää.

Tehtävässä tutustutaan erilaisiin väittämiin tulevaisuudesta. Osallistujan tehtävä on miettiä, kuinka samaa tai eri mieltä hän on väittämän kanssa. Tarkoitus on haastaa omia ajatuksia tulevaisuudesta ja tiedostaa, että kaikki väittämät tulevaisuudesta eivät välttämättä pidä paikkaansa.

Kesto:

15-30 min

Tarvikkeet:

Väittämä-lauseet

Ohje:

1. Opettaja näyttää opiskelijoille erilaisia väittämä-lauseita
2. Opiskelija miettii kuinka samaa tai erimielistä hän on väittämästä
3. Väittämä-lauseet voidaan lukea, heijastaa taululle, toteuttaa mielipidejanaan avulla tai jonkin työkalun avulla (esim. Forms, Mentimeter, AnswerGarden)

Väittämä-lauseet:

- Teknologia kehittyy koko ajan ja ratkaisee kaikki ongelmamme
- Emme voi jatkaa nykyisellä tiellä. Ihmisten täytyy vähentää kuluttamista, jotta voimme elää maapallolla myös jatkossa.
- Tulevaisuus on kirjoitettu valmiiksi, eikä sitä voi enää muuttaa.
- Älylaitteiden koko ajan lisääntyvän käytämisen vuoksi ihmisistä tulee koko ajan tyhempiä.
- 50 vuoden päästä ihmiset arvostavat luontoa enemmän kuin tällä hetkellä.

Vastausvaihtoehdot:

Täysin samaa mieltä
Melko samaa mieltä
Melko eri mieltä
Täysin eri mieltä
En osaa vastata

Muuta huomioitavaa:

- Väittämiä voi käydä läpi myös toiminnallisesti: Luokan toinen pää tarkoittaa "hyvin eri mieltä" ja toinen pää "hyvin samaa mieltä". Opettaja näyttää väittämät yksi kerrallaan ja opiskelijat liikkuvat luokassa "mielipidejanalla" oman mielipiteen mukaisesti.
- Opiskelijoilta voi myös kysyä, minkälaisiin tulevaisuusväittämiin he ovat törmänneet?
- Vinkki! Työelämään liittyviä väittämiä löytyy esimerkiksi Tulevaisuudenohjaus materiaalista "Tulevaisuusäänestys"

Tehtävä 2.2:

DYSTOPIA JA UTOPIA -KUVAT

Tausta:

Olemme usein nykyisten näkemysten vankeja, kun ajattelemme tulevaisuutta. Ajatussemme tulevaisuudesta ohjaavat meidän toimintaa nykyhetkessä. Jos emme haasta vanhoja oletuksia ja näkemyksiä, voimme päätyä ei niin toivottuun tulevaisuuteen. Sen vuoksi tulevaisuuden haastaminen on tärkeää.

Tehtävässä tutustutaan erilaisiin tulevaisuusväittämiin kuvien avulla. Kuvissa on esitelty erilaisia stereotyyppisiä näkemyksiä mahdollisista tulevaisuuksista. Kuvien avulla voi myös havainnollistaa dystopian ja utopian käsitteitä.

Kesto:

15-30 min

Tarvikkeet:

Valmiit tulevaisuuskuvat joko sähköisesti tai tulostettuna

Ohje:

Tässä tehtävässä työskennellään ryhmissä tai parin kanssa. Kuvat perustuvat yleisiin, stereotyyppisiin näkemyksiin mahdollisista tulevaisuuksista.

1. Jokaiselle ryhmälle jaetaan yksi tulevaisuuskuva
2. Ryhmän tehtävä on tarkastella kuvaa seuraavien kysymysten avulla:

Tutkikaa:

Tunnistatko tämän kaltaisen oletuksen tulevaisuudesta? (Onko tämä tulevaisuuskuva tuttu?)

Arvioikaa:

Ajatteletteko itse näin?

Haastakaa:

Minkälaisiin oletuksiin kuva perustuu? Eli mitä asioita oletetaan tai arvataan, että tulevaisuudessa tapahtuu?

3. Kun ryhmät ovat valmiita, puretaan tehtävä yhdessä: Tavoitena on myös tunnistaa omia tulevaisuusoletuksia ja niiden vaikutusta omaan ajatteluun. Pyydä opiskelijoita pohtimaan, minkälaisia tulevaisuusoletuksia heillä on:

Millaisia oletuksia itse teet tulevaisuuksista?

Millaisia omia oletuksia kuva/harjoitus toi mieleen?

4. Omat pohdinnat voi jakaa yhteisesti jollain alustalla, chatissa tai keskustellen (pikainen kyselykierros).

Muuta huomioitavaa:

- Yhdelle ryhmälle voi jakaa kuvaparin samasta aiheesta: dystopiakuva ja utopiakuva ja antaa tehtäväksi vertailla kuvien oletuksia tulevaisuudesta.
- Sitran tulevaisuustaaajuus-sivulta löytyy myös lyhyitä kuunnelmia erilaisista tulevaisuuksista, joita voi käyttää vaihtoehtona kuville.

Tehtävä 2.3:

SITRAN UTOPIA- JA DYSTOPIAKUUNNELMAT

Tausta:

Olemme usein nykyisten näkemystemme vankeja, kun ajattelemme tulevaisuutta. Ajatuksemme tulevaisuudesta ohjaavat meidän toimintaa nykyhetkessä. Jos emme haasta vanhoja oletuksia ja näkemyksiä, voimme päätyä ei niin toivottuun tulevaisuuteen. Sen vuoksi tulevaisuuden haastaminen on tärkeää.

Kesto: 15 min

Tarvikkeet:

Tehtävässä tutustutaan erilaisiin utopioihin ja dystopioihin valmiiden kuunnelmien avulla. Kuunnelmat ja niiden tekstiversiot löytyvät Sitran sivuilta (*tulevaisuuskuunnelmat*).

Ohje:

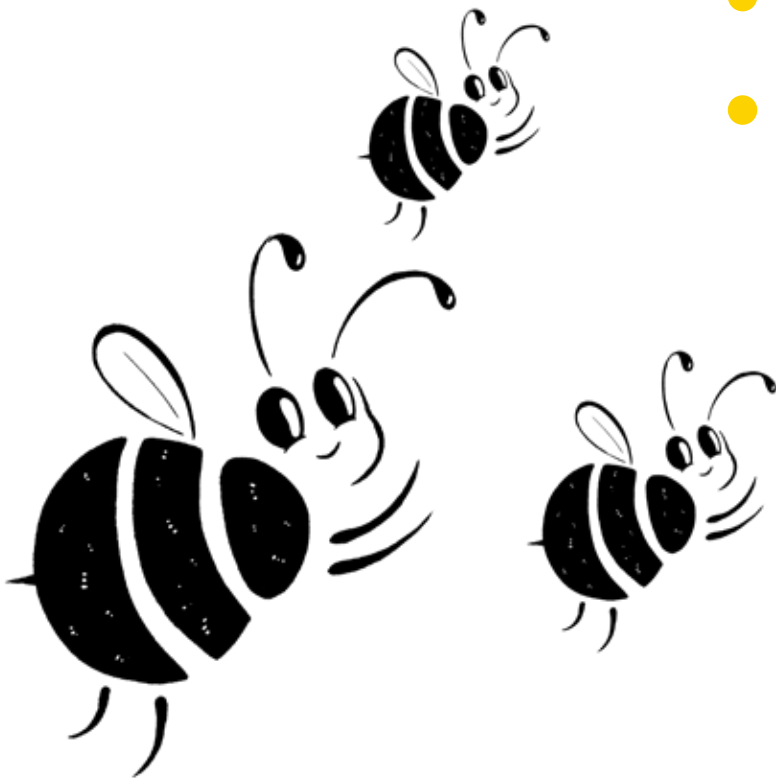
Opettaja valitsee ryhmälleen sopivimman kuunnelman. Kuunnelmat perustuvat erilaisiin tyypillisiin oletuksiin tulevaisuudesta. Ryhmän tehtävä on kuunnella kuunnelma ja miettiä seuraavia kysymyksiä:

1. Minkälaisia asioita tulevaisuudesta oletetaan? Mitä kuunnelmassa ennustetaan, että tulevaisuudessa tapahtuu?
2. Mitä hyvää kuunnelman tulevaisuudessa on? Entä mikä ei ole hyvää tai toivottavaa?
3. Kuinka todennäköinen kuunnelman kaltainen tulevaisuus sinun mielestäsi voisi olla?

Kuuntelemisen jälkeen opiskelijat voivat keskustella kysymykset läpi pienissä ryhmissä ja lopuksi yhteisesti kaikkien kesken.

Muuta huomioitavaa:

- Kuunnelmien ymmärtäminen vaatii melko hyvää suomenkielen taitoa
- Kuuntelemisen tueksi opettaja voi näyttää taululta tekstiversiota.

Tehtävä 2.4:

MITÄ JOS KYSYMYKSET

Tausta:

Tehtävän tarkoitus on haastaa omia ajatuksia siitä, että tulevaisuus on tietynlainen.

Esimerkki:

Äänetön kevät tarinassa Rachel Carson uskalsi kyseenalaistaa DDT:n kaltaisen "ihmeaineen" vaikutukset sekä haastaa ihmiset ajattelemaan toisin - maailman ilman DDT:tä. Kirja havahdutti ihmiset siihen, kuinka me omilla toimillamme tuhoamme ympärillä olevan luonnon. Tämä herätti ihmisissä halun toimia ja eri puolilla maailmaa syntyi ympäristönsuojeluliikkeitä. Haluttiin nähdä erilainen tulevaisuus, jossa luonto voi hyvin ja ihminen elää maapallolla sopusoinnussa ympäröivän luonnon kanssa. Mitä jos voimme pelastaa maapallon suojelemalla ympäristöä?

Kesto: 10 min

Tarvikkeet:

Yhteinen alusta, johon kootaan kysymykset (answergarden, post-it -laput, iso paperi, taulu, Padlet-seinä, verkossa yhteisesti käytössä oleva yhteistyöalusta)

Ohje:

Tehtävänä on muodostaa "Mitä jos..." -alkuisia kysymyksiä ja haastaa olemassa olevia ja valmiiksi annettuja tulevaisuuskuvia. Tehtävän tarkoitus on myös pohtia sitä, että miltä toivottava tulevaisuus voisi näyttää. Mitä jos kysymys voi myös pakottaa meitä ajattelemaan asiaa uudella tavalla.

Jokainen osallistuja saa keksiä yhden tai useamman "Mitä jos..." -kysymyksen. Mitä asioita voisit haastaa tai ajatella toisin? Tässä tehtävässä ei ole oikeita kysymyksiä eikä paineita tietää vastauksia - nyt on vapaus kysyä!

Tässä on muutamia esimerkkejä, joita jonkun tai joidenkin on ollut pakko pohtia:

- Miltä maailma näyttäisi ilman aseita? (Elise Boulding, sosiologi ja rauhanliikkeen aktivisti)
- Mitä jos kaikki voisivat saada lainaa? (mikroluoton perustaja Muhammad Yunuksen on täytynyt pohtia tätä)
- Mitä jos kaikki maailman lapset pääsisivät kouluun?
- Mitä jos ihmiskunta olisikin päättänyt tuottaa suurimman osan energiasta aurinkoenergialla fossiilisten polttoaineiden sijasta?
- Mitä jos jokaisen pitäisi aina listata kaikki kotona syntyvät jätteet?

Purku:

Tämän harjoituksen tarkoituksena oli osoittaa, että muutoksen lähtökohtana on usein uskallus haastaa ja kysyä "mitä jos". Mitä kaikkea tulevaisuus voisi olla? Jokaista esitettyä kysymystä ei tarvitse lähteä käsittelemään. Kysymykset voidaan lukea läpi ja rohkaista osallistujia pitämään kiinni kysymisestä jatkossakin.

Muuta huomioitavaa:

Mitä jos -kysymyksiä voi käyttää apuna kuvittele ja toimi -osien tehtävissä. Kysymykset kannattaa siis kirjata ylös ja pitää tallella työpajan loppuosaa varten.

Pystyttäkää iso "Mitä jos..." -kysymysseinä koulun käytävälle, johon kuka vain voi lisätä omia "Mitä jos..." -kysymyksiä tulevaisuudesta.

Tehtävä 2.5:

ÄÄNETÖN KEVÄT -TARINA

Tausta:

Muutoksenteke vaatii onnistuakseen kyvyn haastaa oletuksia tulevaisuudesta, kuvittelemaan parempaa huomista sekä ryhtymään toimeen. Äänetön kevät -tarina on esimerkki haastamisesta. Voit valita tämän tarinan tilalle myös jonkin toisen tarinan, jonka keskiössä on se, miten asioita on haastettu ajattelemaan eri tavoin tai pidemmälle.

Kesto: 15 min

Tarvikkeet:

Äänetön kevät tarina (tai työpajasta riippuen joku teemaan sopiva tarina)

Ohje:

Lue opiskelijoille tai opiskelijat voivat tutustua itsenäisesti tarinaan "Äänetön kevät". Tarinan jälkeen voidaan keskustella hetki kirjasta tai tarinasta. Oliko kirja opiskelijoille ennestään tuttu?

Äänetön kevät

Biologi Rachel Carson julkaisi vuonna 1962 kirjan "Äänetön kevät (engl. Silent spring)". Kirjaa pidetään merkittävänä teoksena ympäristönsuojeluliikkeen syntymisen kannalta. Kirjassa Rachel toi julki tiedon, että ympäristömyrkköjen käyttäminen vahingoittaa ja tappaa hyönteisiä, lintuja, nisäkkäitä sekä sitä kautta vahingoittaa myös ihmisten eloa maapalolla. Kirjan nimi tuli siitä, että lintujen ääniä ei enää kuulunut, koska pelloille levitettävät kemikaalit ja kasvimyrkyt olivat tappaneet ne.

Kirja herätti paljon vastustusta ja kritiikkiä etenkin torjunta-aineita valmistavien yritysten edustajilta. Kysymyksessä oli suuret taloudelliset arvot, jotka olivat uhattuna, kun

tuholaismyrkköjen vaarallisuus tuotiin esiin. Nämä asiat olivat kuitenkin olleet jo torjunta-aineteollisuuden tiedossa ennen kirjan julkaisemista. Niitä oltiin vain haluttu salata ihmisiltä. Myrkkövalmistajat puolustivat DDT:n (diklooridifenyylitrikloorietaani -hyönteismyrkky) käyttöä välttämättömänä aineena malarian torjunnassa.

Kirjan julkaiseminen sain paljon julkisuutta ja ihmiset huolestuivat ympäristön tilasta. Kirjassa kerrotut asiat saivat vastustuksesta huolimatta aikaan sen, että DDT:n käyttö kiellettiin kaikissa länsimaissa kymmenen vuoden sisällä sen julkaisemisesta. **Rachel Carson** uskalsi tuoda esiin havaitsemansa ongelmat, joita hän oli biologina tutkinut jo neljän vuoden ajan ennen kirjan julkaisemista. Hänellä oli myös rohkeutta lähteä haastamaan suuria kemianalan yrityksiä sekä asiantuntijoita julkaisemalla kirja ja kertomalla totuus DDT:n haitallisista vaikutuksista eri lajeihin.

Hyönteismyrkkövalmistajien toivottava tulevaisuuden kuva oli se, että myrkköjä ostetaan mahdollisimman paljon bisneksen turvaamisen kannalta. Lisäksi oletettiin, että sitä kautta ratkaistaan hyönteisten aiheuttamat "ongelmat" ihmisille eli turvataan mahdollisimman suuri viljelysato ja turvataan ihmisten terveys. Tässä kuvassa ei kuitenkaan otettu huomioon sitä, että hyönteisten ja lintujen tuhoaminen olisi loppujen lopuksi ollut myös ihmisten tuho pölyttävä- ja lintukuolemien vuoksi.

Lähteet:

<https://sananvapauteen.fi/artikkeli/54>

Tehtävä 2.6:

MYYTINMURTAJAT

Taustaa:

Törmäämme usein erilaisiin väittämiin ja myytteihin tulevaisuudesta ja kestävän kehityksen eri teemoista. Osa näistä myyteistä ei kuitenkaan pidä lainkaan paikkaansa tai niitä pitäisi vähintäänkin osata tarkastella erilaisista näkökulmista.

Kesto: 45 min

Tarvikkeet:

Tehtävää varten opettajan kannattaa koota valmiiksi muutamia myyttejä sekä niihin liittyvää materiaalia, kuten luotettavia internet-sivustoja. Opiskelijat tarvitsevat omat koneet ja mahdollisesti paperia, jos tuloksia kootaan julistemuotoon.

Ohje:

Opettaja voi aloittaa tehtävän kysymällä, että minkälaisiin väittämiin opiskelijat ovat törmänneet kestävästä kehityksestä / ympäristöstä / ilmastomuutoksesta / työpajan aiheesta. Tämän jälkeen opettaja voi näyttää muutamia esimerkkejä yleisistä myyteistä. Opiskelijoiden tehtävä on valita yksi myytti (tai miettiä sellainen itse) ja tarkastella sitä eri näkökulmista sekä etsiä tietoa: Pitääkö myytti paikkansa? Miksi, miksi ei?

Esimerkkejä:

Myytti:

Soijaa kuljetetaan Suomeen valtavia määriä ihmisten ruuaksi

Myytti:

Suomalaisten ei kannata tehdä mitään ennen kuin Kiina on vähentänyt päästöjään

Myytti:

Sähköautosta tulee enemmän päästöjä kuin polttomoottoriautosta

Myytti:

Luonnon monimuotoisuuden katoaminen ei koske Suomea, koska Suomessa on valtavasti metsää

Muuta huomioitavaa:

- Jos tehtävä on liian vaikea, opettaja voi myös vain näyttää yleisiä myyttejä ja antaa esimerkin, miksi myytti ei oikeastaan pidä paikkaansa.

3. KUVITTELE -tehtäviä

Tehtävä 3.1:

JOO, JA!

Tausta:

Kuvittelemisen ja erityisesti tulevaisuuden kuvittelemisen saattaa olla yllättävän hankalaa. Kuvitteluosiossa olisi tarkoitus käyttää vapaasti mielikuvitusta sekä päästää irti tyypillisistä tulevaisuusoletuksista. Tätä varten kuvittelemista ja mielikuvitusta voi lämmitellä erilaisilla tehtävillä, joista esittelemme tässä **Joo, ja!** tehtävän.

Kesto: 5 min

Tarvikkeet: -

Ohje:

Tehtävässä työskennellään pareittain siten, että toinen on A ja toinen B. A-henkilön tehtävä on ehdottaa innostuneesti B:lle jotakin tekemistä, kuten "Mennään syömään!" tai "Lähdetään elokuviin!".

B:n tehtävä on vastata aina myöntävästi ja lisätä ehdotukseen jotakin: "Joo JA otetaan lemmikit mukaan!" A:n tehtävä on taas vastata myöntävästi ja rakentaa päälle taas uudella ehdotuksella. Tätä jatketaan 1-2 min.

A: "Lähdetään elokuviin"

B: "Joo, ja otetaan meidän koirat mukaan!"

A: Joo, ja kun elokuva on loppunut, viedään koirat koirapuistoon"

B: Joo, ja koirapuistossa kerrotaan muille mitä elokuvassa tapahtui!"

A: "Joo! Ja..."

Tehtävä 3.2:

TULEVAISUUDEN MUISTELUA

Tehtävän tausta:

Tutkimuksissa on todettu, muistelulla ja kuvittelulla on yhteys ihmisten aivorakenteissa. Menneiden asioiden muistelu auttaa meitä myös kuvittelemaan tulevaisuutta. Tehtävän tarkoitus onkin lämmitellä ja aktivoida ajatteluamme kuvittelemista varten.

Kesto: 10-15 min

Tarvikkeet:

Muistiinpanovälineet

Ohje:

1. Ennen tehtävän tekemistä, kerro opiskelijoille taustaa siitä, miksi aloitamme kuvittele -osion menneisyyden muistelmisella.
2. Pyydä opiskelijoita muistelemaan jotain hyvää / merkityksellistä / hauskaa lapsuusmuistoa tai koulumuistoa.
3. Tämän jälkeen opiskelijat jakavat oman muistonsa pareittain tai ryhmässä keskustellen. Tehtävä voidaan käydä myös koko ryhmän kesken läpi, mutta tällöin keskusteluun tulee varata aikaa ryhmän koon mukaisesti.

Muuta huomioitavaa:

- Tehtävässä kannattaa korostaa sitä, että hyvän muiston ei tarvitse olla mikään iso tapahtuma: hyvä muisto voi olla esimerkiksi muisto hyvältä maistuneesta kouluruuasta.

Tehtävä 3.3:

TULEVAISUUDEN 5 ENSIMMÄISTÄ MINUUTTIA

Tausta:

Tulevaisuuden kuvittelu on haastavaa. Tätä varten kuvittelulihaksia on hyvä lämmitellä erilaisilla kuvittelua vaativilla tehtävillä.

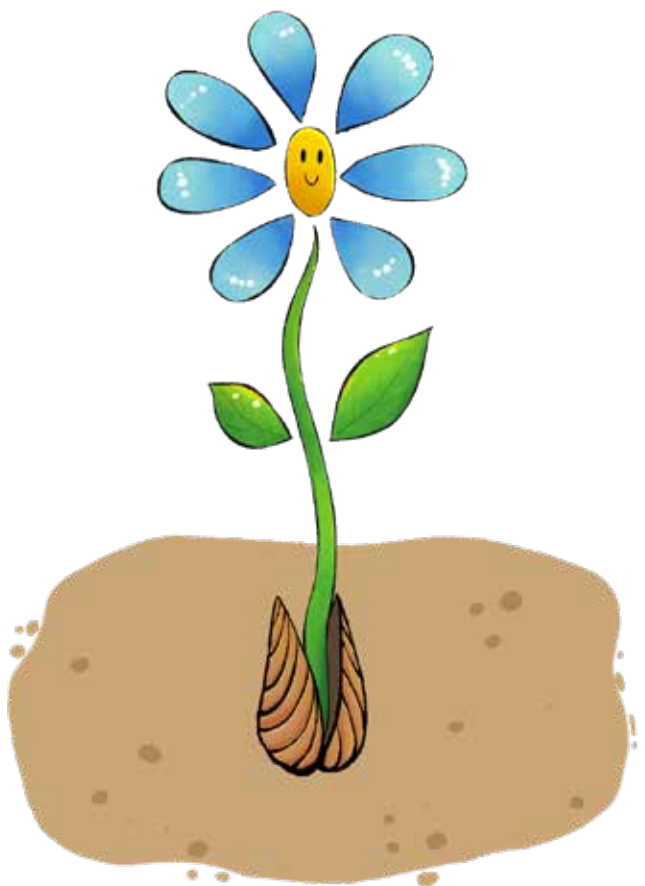
Kesto: 15 min

Tarvikkeet:

Kynä + paperia / tietokone

Ohje:

Kerro opiskelijoille joku yllättävä tilanne tai tapahtuma (esimerkiksi kaikki sähkötkätkävat). Opiskelijan tehtävä on kuvitella, mitä hän tekee ensimmäiset viisi minuuttia. Tarkoitus on olla hyvin konkreettinen ja esimerkiksi listata ylös, kuinka toimisit ensimmäisten viiden minuutin ajan.

Tehtävä 3.4:

KULUTTAMISEN AIKAJANA

Tausta:

Tutkimuksissa on todettu, muistelulla ja kuvittelulla on yhteys meidän aivorakenteissa. Menneiden asioiden muistelu auttaa meitä myös kuvittelemaan tulevaisuutta.

Menneisyyden tarkastelu auttaa meitä myös hahmottamaan sitä, kuinka menneisyyden valinnat ovat vaikuttaneet nykyhetkeen. Tästä voidaan sitten jatkaa ajatukseen, että nykyhetken toimet ja teot vaikuttavat siihen, miltä tulevaisuus näyttää.

Kesto: 30-45 min

Tarvikkeet:

Aikajanan voi tehdä joko powerpointiin tai A3-paperille

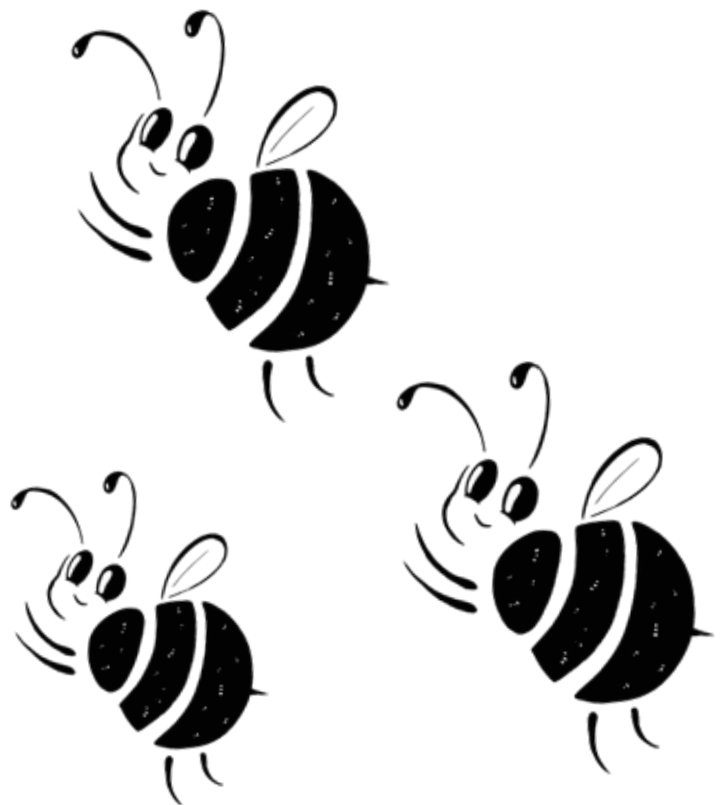
Ohje:

Tehtävän tarkoituksena on koota yhdessä aikajanaa menneisyydestä nykyhetkeen. Opiskelijoiden tehtävä on sijoittaa aikajanelle tapahtumia, aikajanan teemaan liittyen (esimerkiksi kestävä kehitys). Menneisyyden tapahtumien muisteleminen on usein melko vaikeaa, jonka vuoksi tehtävässä saa etsiä tietoa internetistä ja kirjallisuudesta. Tehtävää voi muokata monella eri tavalla omalle ryhmälle sopivaksi:

- Opettaja voi tehdä itse valmiin aikajanan ja vain kysyä opiskelijoilta, muistavatko he tapahtumia aiheeseen liittyen. Tämän jälkeen opettaja voi näyttää valmiin aikajana.
- Aikajanan teemaa ei ole pakko rajata, jos se helpottaa menneisyyden muistelemista (opiskelijat saavat lisätä aikajanelle mitä vain menneisyyden tapahtumia)
- Aikajanaa voidaan työstää pienissä ryhmissä tai vaihtoehtoisesti kaikki voivat työskennellä yhteisen aikajanan parissa (esim. padletissa tai teippi luokan seinällä - tapahtumat Post-it -lapuilla)

Muuta huomioitavaa:

- Jos tehtävä on liian haastava, opettaja voi vain suoraan näyttää valmiin aikajanan ja esitellä sen pääkohtia.

Tehtävä 3.5:

SITRAN HYVÄT KORTIT -KORTTIPELI

Tausta:

Paremmen huomisen kuvittelu on tärkeää, jotta voimme mennä kohti toivottavaa tulevaisuutta. Sitran kehittämän Hyvät kortit -korttipelin avulla voidaan harjoittaa osallistujien "kuvittelulihaksia" sekä keskustella tulevaisuudesta. Mitä voisi tapahtua? Mikä on toivottavaa ja kenen kannalta?

Kesto: 15-30 min

Tarvikkeet:

Sitran Hyvät kortit -korttipelipakka

Ohje:

Korttien avulla on tarkoitus luoda erilaisia toivottavia tulevaisuuksia eli visioita. Peliä pelataan n. 4-6 henkilön ryhmissä. Korttipakka koostuu neljästä erilaisesta korttityypistä:

Aikakorteista:

Milloin tapahtuu (esim. 10 vuoden päästä)

Paikkakorteista:

Missä tapahtuu (esim. metsässä)

Näkökulmakorteista:

Kenen näkökulmasta tarkastellaan? (esim. työntekijä)

Teemakorteista: Mitä teemaa käsitellään? (esim. meret)

Peliä pelataan ryhmissä. Ajatuksena on, että ryhmässä valitaan 1 kortti jokaisesta korttityypistä. Neljä korttia on tarkoitus yhdistää yhdeksi hyväksi/positiiviseksi visioksi tulevaisuudesta. Löydät tarkemmat ohjeet sitran sivuilta (myös videomuodossa)

Esimerkki visiosta:

- Teema: meret
- Aika: 50 vuotta
- Paikka: pyhä paikka
- Näkökulma: villieläin

"Viidenkymmenen vuoden päästä meret on julistettu pyhiksi paikoiksi ja ne on onnistuttu puhdistamaan jätteistä. Laajoja merialueita on suojeltu kaikelta liikenteeltä ja kalastukselta."

Muuta huomioitavaa:

- Pelissä vain mielikuvitus on rajana! Opettajan kannattaa antaa esimerkiksi riittävän erikoiset lauseet esimerkeiksi, että tarkoitus on käyttää mielikuvitusta ja lauseet saavat olla hauskoja ja hassujakin.
- Opiskelijoita kannattaa pyytää kirjamaan korteista muodostamiaan visiolauseita ylös. Jokainen ryhmä voi esimerkiksi lukea yhden valitsemansa lauseen kaikille tai koota lauseet yhteiselle alustalle.
- Pelin vaikeustasoa voi vaihdella aloittamalla ensin esimerkiksi ainoastaan kahdella erityyppisellä kortilla (esim. aika + kenen näkökulma). Vaikeustasoa voi nostaa lisäämällä mukaan muita korttityyppejä.
- Osa korttien sanoista saattaa olla haastavia. Pelin yhteyteen voi antaa opiskelijoille sanalistan haastavimmista sanoista.

Tehtävä 3.6:

KUVITTELE TOIVOTTAVA TULEVAISUUS

Tausta:

Kun mietimme tulevaisuutta, se saattaa usein vaikuttaa muuttumattomalta, ennalta päätetyltä ja synkältä. Voiko tulevaisuuteen vaikuttaa? Minkälainen on toivottava tulevaisuus? Toivottavien tulevaisuuksien kuvittelu auttaa meitä pääsemään haluttuun lopputulokseen ja auttaa meitä tekemään tekoja kohti toivottua tulevaisuutta. Meidän täytyy osata kuvitella myös positiivisia tulevaisuuskuvia synkkien dystopioiden rinnalle.

Kesto: 30-45 min

Tarvikkeet:

Kynää ja paperia tai tietokone

Ohje:

Esittelemme tässä tehtävässä kaksi vaihtoehtoa tulevaisuuden kuvittelemista varten.

Vaihtoehto A: Tulevaisuuden työpäivä

Ohje opiskelijoille:

Kirjoita pieni teksti ja pohdi, että miltä sinun työpäiväsi näyttää tulevaisuudessa? Kuvittele vuotta 2050 ja työpäivääsi. Mikä on eri tavalla? Mitä on tapahtunut? Millainen maailma on? Minkälaisia työvälineitä käytät? Voit myös piirtää kuvan tulevaisuuden työpäivästäsi. Muodosta itsellesi visio tulevaisuuden työpäivän kuvittelun lopuksi:

“Kaupoissa on tarjolla vain vastuullisesti tuotettuja tuotteita”

“Vuonna 2050 jokaisen suomalaisen hiilijalanjälki on 80 % pienempi kuin nyt.”

Vaihtoehto B: Hyvä arki 20X0

Ohje opiskelijoille:

Tässä tehtävässä tarkoitus on miettiä, miltä hyvä arki näyttää tulevaisuudessa. Kuvittele itsesi noin 40-vuotiaaksi (tai jos olet jo nelikymppinen, niin pohdi jotain ajanjaksoa n. 20 vuoden päähän). Kirjoita teksti tai piirrä kuva, jossa mietit esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:

- Kenen kanssa asut (ihmiset ja eläimet?)
- Missä kotisi on tulevaisuudessa?
- Minkälaisessa kodissa asut?
- Minkälaista ruokaa syöt?
- Miten liikut paikasta toiseen?
- Mitä harrastat?
- Mitä teet työkseesi?
- Miltä luonto ja ympäristö näyttää?
- Mistä unelmoit? Minkälaisia asioita toivot tulevaisuudelta?

Tehtävä 3.7:

OMA VISIOLAUSE

Tausta:

Tehtävän tarkoitus on harjoitella kuvittelemista ja tutustua visio-sanaan. Visio on kuvitelma hyvästä tulevaisuudesta. Visioita tarvitaan, jotta osaamme rakentaa hyvää tulevaisuutta.

Kesto: 10 min

Tarvikkeet:

Tietokone / kynää ja paperia

Ohje:

Jokainen kirjoittaa yhden oman visiolauseen toivottavasta tulevaisuudesta: "Vuonna 2050 missä mitä kenelle". Mikä olisi paremmin vuonna 2050 kuin nyt?

Visiolauseita voidaan käyttää työpajan seuraavassa vaiheessa toimi ja vaikuta tehtävässä.

Muuta huomioitavaa:

- Tässä tehtävässä opiskelijoita voi ohjeistaa hyödyntämään Mitä jos? -lauseita. Oma visio voi liittyä samaan aiheeseen.

Tehtävä 3.8:

TULEVAISUUDEN ESINEET!

Tausta:

Tehtävässä tutustutaan tulevaisuuden kuvittelemiseen esineiden avulla.

Kesto: 30 min

Tarvikkeet:

Tavarankäyttöohje -kaavio joko paperisena tai sähköisessä muodossa

Ohje:

Tehtävää tehdään ryhmissä.

1. Ryhmien tehtävänä on miettiä, minkälaisia kokonaan uusia työvälineitä heillä voi olla käytössään tulevaisuudessa, jossa kestävän kehityksen tavoitteet on saavutettu. Jokainen ryhmäläinen miettii vähintään yhden kokonaan uuden työvälineen ja kirjoittaa sen nimen ja lyhyen kuvauksen Post-it lapulle. Tehtävässä saa käyttää mielikuvitusta!

2. Kun jokainen on keksinyt vähintään yhden työvälineen, on aika äänestää, mitä työvälinettä ryhmä lähtee tutkimaan tarkemmin. Äänestys voi tapahtua esimerkiksi tarroilla.

3. Kun eniten ääniä saanut kestävän kehityksen mukainen työväline on selvillä, aloitetaan sen tarkempi tutkiminen. Ryhmän tehtävä on täyttää tuote-esittely kaavake työvälineestä, josta löytyy ainakin seuraavat kohdat:

- a. Mikä työvälineen nimi on?
- b. Työvälineen käyttöohje: Miten työvälinettä käytetään? Mihin se on tarkoitettu?
- c. Turvallisuus: Mitä riskejä työvälineen käyttämiseen saattaa liittyä? Mitä turvallisuusohjeita välineeseen liittyy?
- d. Ekstra! Lopuksi ryhmät kiertelevät katsomassa muiden työvälineitä ja kirjoittavat jokaisen kohdalle kuvitteellista käyttäjäpalautetta.

4. TOIMI -tehtäviä

Tehtävä 4.1:

HYVIÄ TEKOJA!

Tausta:

Jotta ihmiset alkavat toimimaan jonkin asian puolesta, täytyy ihmisten kokea, että omilla toimilla on aidosti merkitystä. Lisäksi on tärkeää nähdä, että myös muut tekevät työtä saman asian eteen. Yksi syy toimimattomuuteen on pelko: Jos ihmiset eivät usko siihen, että esimerkiksi ilmastomuutos on ratkaistavissa eivätkä ihmiset osaa kuvitella hyvää tulevaisuutta, eivät he myöskään motivoidu toimimaan.

Tämän vuoksi olisi tärkeää nähdä positiivisia esimerkkejä muiden tekemistä "hyvistä teoista" sekä tuoda esille tekoja, joita jokainen jo nyt tekee (Vainio, 2021 "Pelko ei kannusta toimimaan" - millaista olisi toivoo vahvistava ilmastoviestintä?)

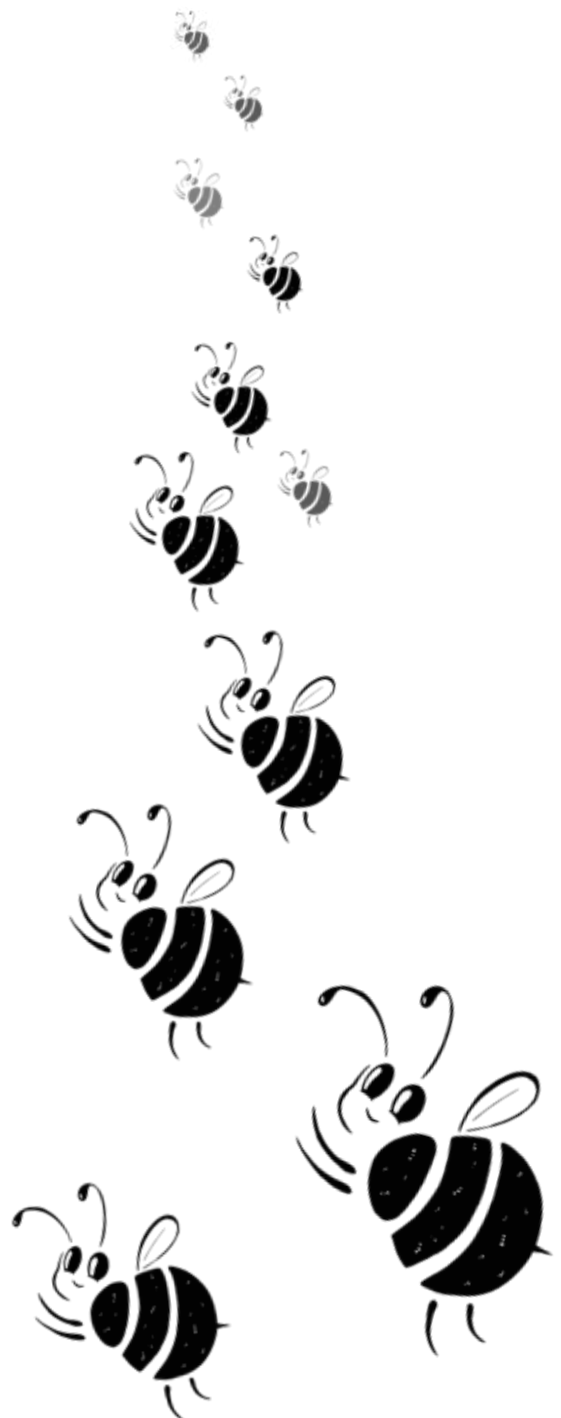
Kesto: 5-10 min

Tarvikkeet:

Ei tarvikkeita

Ohje:

Pyydä opiskelijoita listaamaan erilaisia kestävän kehityksen tekoja, joita he jo nyt tekevät. Näytä myös hyviä uutisia ja tekoja maailmalta: eli mitä kaikkea hyvää tapahtuu tälläkin hetkellä! Tekoja voidaan listata nimettömänä AnswerGardeniin / Post-it-lapuille tai keskustelemalla. Tämä tehtävä toimii alustuksena seuraavalle tehtävälle.

Tehtävä 4.2:

TOIMI JA VAIKUTA

Tausta:

Jotta isoja muutoksia tapahtuu, tarvitsemme tekoja monella eri tasolla:

1) Toimintaamme ja käyttäytymiseemme vaikuttaa ensisijaisesti se, miten me ajattelemme ja mitä me arvostamme. Minkälaiset teot vaikuttavat arvoihimme ja ajatteluunme?

2) Ihmisten toimintaan vaikuttaa paljon myös yhteiskunnan rakenteet, kuten lait ja määräykset. Minkälaisilla teoilla voimme muuttaa rakenteita yhteiskunnassa?

3) Lopuksi jokaisen ihmisen omalla toiminnalla on myös vaikutusta tulevaisuuden rakentumisessa. Minkälaiset teot tai teknologiat muuttavat käytöstämme?

Kesto: 30 min

Tarvikkeet:

Kuva yhteiskunnallisen transformaation kehistä, kynää ja paperia / tietokone

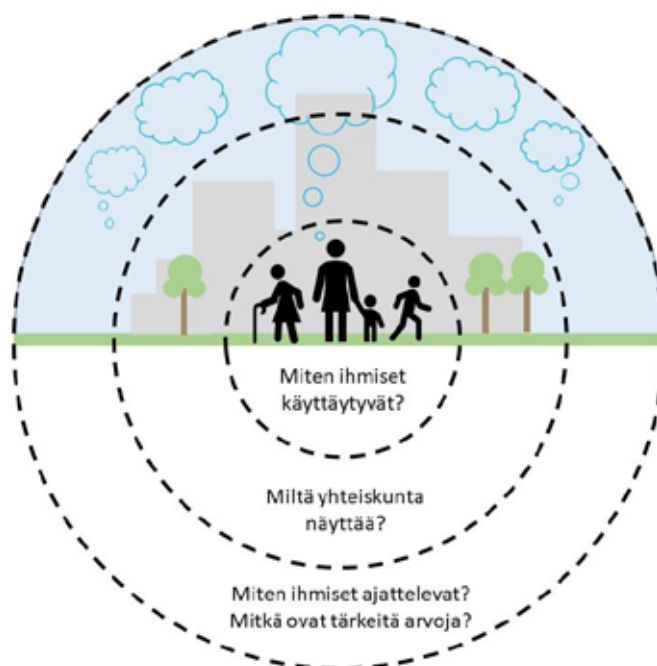
Ohjeet:

Tehtävässä on tarkoitus havainnollistaa sitä, että muutoksen tekemiseen tarvitaan kaikki mukaan!

Tehtävää tehdään ryhmissä. Jokaisella ryhmällä tulisi olla yksi hyvä tulevaisuuden visio, jota he käyttävät tehtävässä. Löydät kuvittelevan osan tehtävistä esimerkkejä visio-tehtävistä (uutinen / hyvä arki / hyvät kortit).

Ryhmän tehtävä on keksiä erilaisia tekoja, joilla muutosta saadaan aikaan. Ryhmä voi aloittaa miettimällä ainoastaan "ihmisten käyttäytyminen" -tasoa: Miten voin itse toimia omassa ammatissani, että visio toteutuu? Entä omassa arjessani?

Ryhmiä voi kannustaa miettimään myös muita muutoksen tasoja: Miten yhteiskunnan pitäisi muuttua (lait, säädökset, maankäyttö, palvelut)? Entä ihmisten ajattelun? Minkälaisista haitallisista ajatusmalleista olisi hyvä päästä eroon, eli mitä myyttejä pitäisi purkaa?

Esimerkki visiosta:

“Vuonna 2050 Suomen luonto on monimuotoisempaa kuin nyt!”

1. Käyttäytyminen:

Ihmiset ovat vähentäneet liharuuan syömistä, ihmiset istuttavat kukkia pölyttäjille omille kotipihoilleen

2. Rakenteet:

Kaupungeissa käytössä hallittu hoitamattomuus, laissa kielletään pölyttäjille vaarallisten torjunta-aineiden käyttö

3. Ajatusmallit ja arvot:

Luontoa ja luonnonsuojelua pidetään tärkeänä, kasvisruokaa arvostetaan samalla tavalla kuin liharuokaa

Muita esimerkkejä:

Kasvisruokaan siirtyminen:

ihmiset arvostavat kasvisruokaa yhtä hyvänä ravinnonlähteenä, kasvisvaihtoehtoja on saatavilla riittävästi ja ruoka on maistuvaa ja ravitsevaa, ihminen valitsee kasvisruoan

Jätteetön maailma:

kaikkea roskaa pidetään arvokkaana raaka-aineena (jäte-sanan häviäminen puheesta), lajittelu ja tehokas uudelleen prosessointi toimii joka paikassa, ihminen lajittelee kaiken ja on valmis ostamaan tuotteita, jotka on tehty kierrätysmateriaaleista

Ketään ei kiusata:

jokaista ihmistä pidetään yhtä arvokkaana, kouluissa ja työpaikoilla on toimivat systeemit kiusaamiseen puuttumiseksi, ihminen valitsee kohdella kaikkia hyvin

Muuta huomioitavaa:

- Opiskelijoille kannattaa antaa esimerkkejä kaikilta muutoksen tasoilta
- Opettajan kannattaa valita omalle ryhmälleen sopiva esimerkki muutoksen tasoista

Tehtävä 4.3:

HYVIÄ UUTISIA TULEVAISUUDESTA!

Tausta:

Tulevaisuus saattaa näyttäytyä synkkänä ja ennalta suunnitellulta. Voiko tulevaisuuteen vaikuttaa? Minkälainen on toivottava tulevaisuus? Toivottavien tulevaisuuksien kuvittelu auttaa meitä pääsemään haluttuun lopputulokseen ja auttaa meitä tekemään tekoja kohti toivottua tulevaisuutta.

Kesto: 15 min

Tarvikkeet:

Kyniä ja paperia / tietokone (+ Agenda 2030 -tavoitteet tai Sitran hyvät kortit)

Ohje:

Tarkoitus on, että opiskelijat ideoivat uutisen, joka liittyy johonkin hyvään visioon tulevaisuudesta. Tässä tehtävässä uutinen tehdään Agenda 2030 -tavoitteista.

Opiskelijan ohje:

Tutustu tarkemmin yhteen Agenda 2030 tavoitteeseen. Valitse yksi sinua kiinnostava tavoite ja tee siitä kuvitteellinen uutinen. Tarkoitus on, että uutinen sijoittuu 50 vuoden päähän!

Lue alta ohjeet, mitä asioita uutisen tulee sisältää:

a) Kerro kuvittelemassasi uutisessa, mitä Agenda 2030 -tavoitetta se käsittelee

b) Kerro uutisessa jokin positiivinen asia tavoitteeseen liittyen (esimerkiksi tavoite tai osatavoite saavutettu)

c) Kerro, syitä ja tekijöitä uutisen aiheen taustalla

d) Ekstra: Liitä uutiseen sopiva kuva (esim. Unsplash) ja merkitse kuvan tekijä

e) (Palauta uutinen yhteiselle padletille. Voit myös käydä tykkäämässä muiden uutisista klikkaamalla sydämen kuvaa)

Muuta huomioitavaa:

- Tehtävässä on tarkoitus miettiä ensin joku hyvä tulevaisuuskuva eli visio, josta uutinen kirjoitetaan (mikä on tulevaisuudessa paremmin kuin nyt?) Vision valitsemiseen tai muodostamiseen on monta eri vaihtoehtoa:
- Visio voi olla aiemmassa kuvittelutehtävässä kirjoitettu kuvaus hyvästä tulevaisuudesta
- Visio voi olla aiemmin työpajassa kirjoitettu "Mitä jos..." -lause
- Vision voi muodostaa Sitran hyvien korttien avulla

Tehtävä 4.4:

OMAT ARVOT

Tausta:

Yksilön arvot ovat itselle tärkeitä asioita ja arvostuksen kohteita. Vaikka emme aktiivisesti ajattelisikaan omia arvojamme, ne vaikuttavat valintojemme ja käyttäytymisemme taustalla. Omia arvoja on hyvä välillä tarkastella: mitkä asiat ovat itselleni tärkeitä? Näkyvätkö arvot omassa arjessani tai käyttäytymisessäni? Toiminko omien arvojeni mukaisesti?

Tämän tehtävän voi tehdä ennen toimi ja vaikuta -tehtävää, jossa mietitään erilaisia tekoja hyvän tulevaisuuden vision toteuttamiseksi.

Kesto: 15 min

Tarvikkeet:

Lista yleisimmistä arvoista

Ohje:

Tehtävä tehdään itsenäisesti. Opiskelijoiden kanssa käydään läpi, mitä arvot tarkoittavat. Jaa opiskelijoille lista yleisimmistä arvoista. Opiskelijoiden tehtävä on valita listalta itselleen 5 tärkeintä arvoa. Arvot kannattaa kirjoittaa itselle ylös. Tähän kannattaa varata aikaa muutama minuutti.

Tehtävän tarkoitus on miettiä, minkälaiset arvot ovat itselle tärkeitä, kuinka omat arvot näkyvät omassa arjessa ja teenkö itselleni tärkeitä asioita?

Muuta huomioitavaa:

- Tehtävä tehdään itsenäisesti eikä omia arvoja tarvitse jakaa muille

Tehtävä 4.5:

TULEVAISUUDEN VISIO SEPPO-PELIN AVULLA

Seppo on opetuskäyttöön suunnattu pelialusta. Opettaja voi suunnitella ja rakentaa pelialustalle itse pelin, jota opiskelijat pelaavat. Opettaja voi käyttää myös muiden tekemiä valmiita pelejä. Opettajalta vaaditaan Seppo-lisenssi pelien suunnittelemista ja ohjaamista varten. Opiskelija ei tarvitse lisenssiä tai kirjautumista - pelaamiseen vaaditaan vain opettajan jakama pelikoodi.

Seppo-peli muodostuu kuvasta tai kartasta, jonka päälle opettaja on lisännyt tehtäviä. Opiskelijat voivat suorittaa tehtäviä joko luokassa tietokoneen ääressä tai ulkona puhelimella pelaten. Tehtäviä suorittamalla pelaajat saavat pisteitä. Opettaja voi antaa opiskelijoille palautetta tehtävistä samalla, kun opiskelijat pelaavat peliä.

Tässä materiaalissa esittelemme kaksi erilaista ideaa, kuinka Seppo-peliä voisi hyödyntää osana tulevaisuuden ammattilaiset -kokonaisuutta. Molemmille peleille löytyy valmis pohja Seppo.io -palvelusta.

Peli A: Tulevaisuuden visio

(löytyy tällä nimellä Seppo.io -palvelusta)

Kesto: 90 min (45 min + 45 min)

Tarvikkeet:

Seppo-lisenssi, jaettu Seppo-peli, vähintään 1 tietokone jokaiselle ryhmälle

Pelin tarkoitus:

Pelissä tutustutaan joko ilmastonmuutokseen tai luonnon monimuotoisuuteen tulevaisuusajattelun kautta. Pelin tarkoitus on tarkastella monelle hyvin tuttuakin aihetta hieman uusista näkökulmista - tulevaisuusajattelun avulla haastamalla, kuvittelemalla sekä lopuksi ratkaisuja etsimällä. Tämä peli soveltuu hyvin myös etäopetukseen, sillä jokainen voi pelata peliä omalla koneellaan.

Ennen pelaamista:

Opiskelijoiden kanssa tutustutaan tulevaisuusajatteluun. Tässä voi käyttää apuna Tulevaisuuden ammattilaiset -työpajan johdanto-osan tehtäviä.

Ennen pelaamista kannattaa myös käydä perustietoa läpi pelin aiheesta (valmiissa peleissä joko ilmastonmuutos tai luonnon monimuotoisuus)

Pelin aikana

Opettajan alustus:

Mitä visio tarkoittaa? Mistä pelissä on kyse?

- Pelin tarkoitus on haastaa omia ajatuksia
- Pelin tarkoitus on osata kuvitella positiivinen tulevaisuus, eli visio
- Pelin tarkoitus on miettiä konkreettisia keinoja, joilla visio toteutuu

Peliä pelataan ryhmissä (3-5 hlö).

Opettaja jakaa liittymisohjeet (löytyvät pelin asetuksista)

Jokainen ryhmä valitsee oman nimen ja kirjaa jäsenten nimet Seppoon (opettaja ohjeistaa liittymään joko ilmastonmuutos tai luonnon monimuotoisuus -peliin)

Haasta!

Opettaja johdattelee opiskelijoita haastamaan omia tulevaisuusoletuksia (käytä apuna tulevaisuuden ammattilaiset -työpajan tehtäviä)

Opiskelijat tekevät "Mitä menneisyydessä tapahtui" tehtävät (2 kpl)

Kuvittele!

Opettaja johdattelee opiskelijoita kuvittelemaan toivottavaa tulevaisuutta (käytä apuna tulevaisuuden ammattilaiset -työpajan tehtäviä)

Opiskelijat tekevät "Mitä tulevaisuus näyttää" tehtävät (3 kpl)

Toimi!

Opettaja johdattelee opiskelijoita ymmärtämään tekojen ja toiminnan eri tasoja (käytä apuna tulevaisuuden ammattilaiset -työpajan tehtäviä)

Opiskelijat tekevät "Mitä nykyhetkessä pitäisi tehdä" tehtävät (3 kpl)

Pelin jälkeen

Pelin purku:

Minkälaisia uutisotsikoita ryhmät saivat aikaan? Mitä tulevaisuuden esineitä tai ammatteja ryhmät kuvittelivat? Mitkä olivat merkittävimpiä keinoja ongelman ratkaisemiseksi nykyhetkessä? Mikä ajatus jäi päällimmäisenä mieleen? Jos käytitte pelissä pisteitä ja ryhmälle sopii kilpailullinen elementti, voit näyttää myös top 3 joukkueet, jotka keräsivät eniten pisteitä

Muuta huomioitavaa

- Pelipohjia voi muokata. Opettaja voi esimerkiksi lisätä yhden tehtävän jokaisen osan loppuun, jonka saa auki vain opettajan antamalla koodilla.
- Ryhmät pääsevät etenemään seuraavaan osaan vasta kun opettaja antaa oikean koodin.

Peli B: Tulevaisuussuunnistus

Kesto: 90 min (45 min + 45 min)

Tarvikkeet:

Seppo-lisenssi, jokaisella ryhmällä
väh 1 kännykkä/tabletti

Pelin tarkoitus

Pelin tarkoitus on tutustua tulevaisuusajatteluun ja harjoitella hyvän tulevaisuuden kuvittelemista.

Tässä pelissä opiskelijat kiertävät tehtävärasteja koulun lähiympäristössä (2-4 hlö ryhmät). Jokaisella ryhmällä tulisi olla vähintään yksi puhelin, jossa peli avataan.

Ennen pelaamista

Opiskelijoiden kanssa tutustutaan tulevaisuusajatteluun. Tässä voi käyttää apuna Tulevaisuuden ammattilaiset -työpajan johdanto ja haasta -osien tehtäviä. Peli sopii hyvin pelattavaksi kuvittele -osan yhteyteen. Opiskelijoiden kanssa kuvitellaan hyvää tulevaisuutta kirjoittamalla mahdollisimman paljon erilaisia visiolauseita vuodelle 2050 (tässä voi käyttää apuna Sitran hyviä kortteja / Agenda 2030 -tavoitteita / mitä jos -lauseita...), esimerkiksi:

“Vuonna 2050 ei synny jätettä”
“Vuonna 2050 kaikki pääsevät kouluun”
“Vuonna 2050 eläimillä on samat oikeudet kuin ihmisillä”

Visiolauseita kerätään yhteiselle sähköiselle alustalle (esim. padlet) tai Post-it lapuille seinälle. Opiskelijat tarvitsevat visiolauseita pelin aikana, eli opiskelijoilla tulisi olla pääsy lauseisiin (opiskelija voi ottaa kuvan kootuista Post-it lapuista tai avata padletin omalla puhelimellaan).

Opettaja kertoo pelin ohjeet (kuinka Seppo toimii, mikä aikaraja) ja jakaa ryhmät.

- Pelin tavoite
- Valitkaa ryhmänimi
- Kiertäkää tehtävärasteja. Jokaisella rastilla valitkaa yksi visiolause ja tehkää tehtävärastin tehtävä.
- Tehkää niin monta tehtävää kuin ehditte.

Luokkaan palataan klo xx.xx.

Opettaja jakaa liittymisohjeet peliin.

Pelin aikana

Pelaajat menevät pelaamaan peliä ulos. Pelissä tarvitaan opiskelijoiden kirjoittamia visiolauseita, eli ne täytyy jakaa kuvana opiskelijoille esimerkiksi siten, että yksi ryhmän jäsenistä ottaa kuvan puhelimellaan visiolauseista.

Ryhmät suorittavat pelissä niin monta tehtävää kun ehtivät annetussa ajassa (max 1 h). Pelin asetuksista voi laittaa pisteytyksen päälle. Jokaisessa tehtävässä täytyy valita yksi visiolause ja tehdä siihen liittyvä tehtävä, esimerkiksi:

“Ota kuva, joka liittyy valitsemaanne visiolauseeseen”

Pelin jälkeen

Pelin purku:

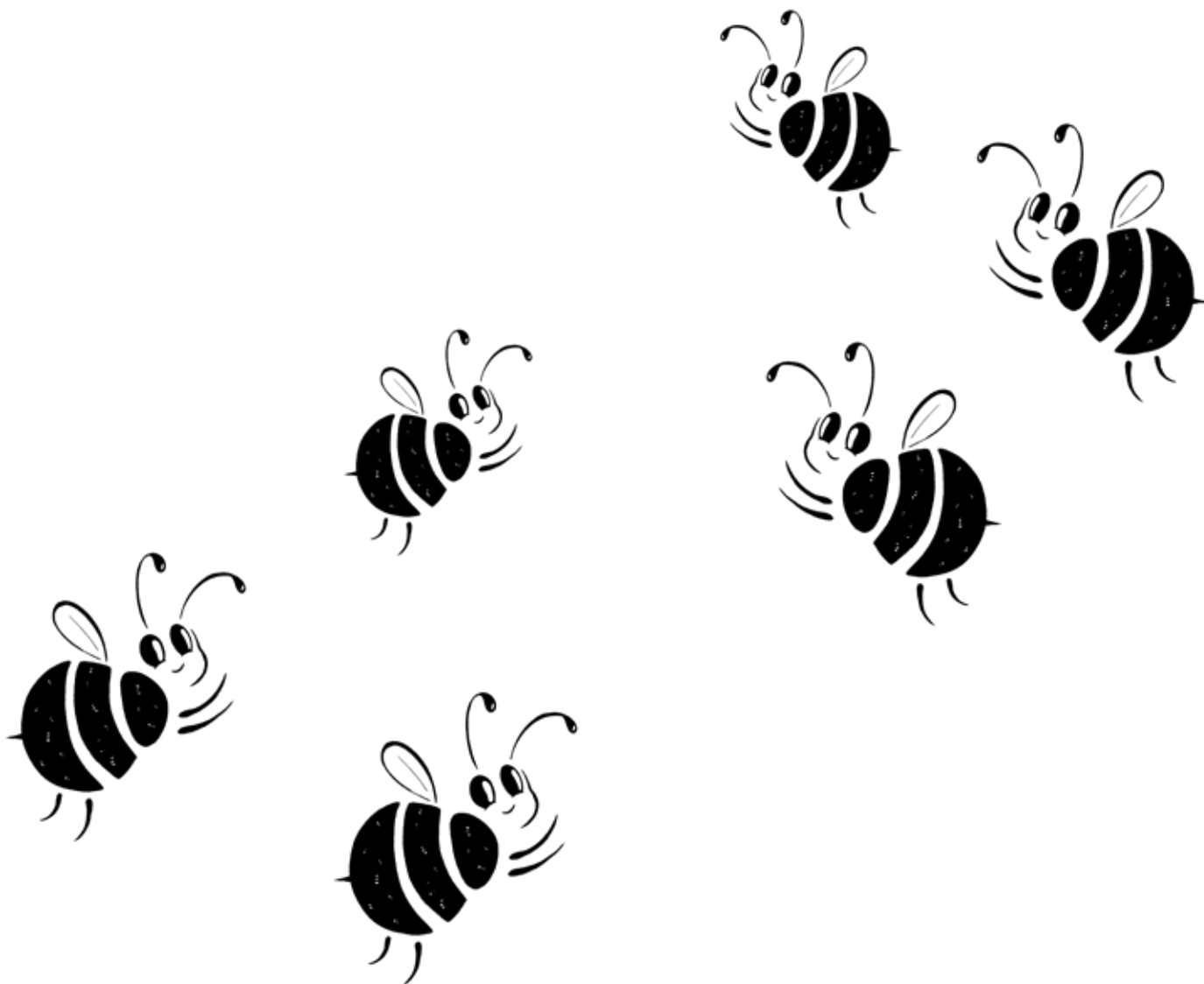
Minkälaisia kuvia ryhmät ottivat (opettaja voi näyttää Sepposta)?

Minkälaisia tulevaisuuden maisemia kuviteltiin?

Oliko joku tehtävä vaikea?

Mitä jäi mieleen?

Jos ryhmälle sopii kilpailullinen elementti, voitte katsoa yhdessä top 3 joukkuetta, ketkä keräsivät eniten pisteitä.

KÄYTÄNNÖN KOKEILUT

ESPOO 20X0-VIDEO

Toteuttajat:

Omnia kestävän kehityksen edistäminen kurssin opiskelijat, media-alan kuvallisen ilmaisun opiskelijat, Omnian nuorten av-työpaja, Espoon kaupunki

Toteutustapa:

Espoon kaupunki pyysi Omnialta opiskelijaprojektia kaupunkisuunnittelun asukkaita osallistamaan teemailtaa Espoo 20x0 varten. Omnian opiskelijat toteuttivat Omnian Nuorten AV-työpajan kanssa videon, jossa kuviteltiin miltä tulevaisuuden kaupungit näyttävät. Kestävän kehityksen opiskelijat kirjoittivat tarinoita, kuvallisen ilmaisun opiskelijat piirsivät ja maalasivat sekä AV-paja kokosi teokset yhteen videoksi.

HYVÄT KORTIT -PELI S2-OPISKELIJOILLE

Toteuttajat:

Omnian kestävän kehityksen ja suomi toisena kielenä opettajat sekä opiskelijat.

Toteutustapa:

Tehtävän tarkoitus oli ideoida hyvää tulevaisuutta ja harjoitella lauseiden tekemistä korttien kanssa. Lämmittelytehtäväksi pelasimme ensin Joo...ja! -peliä, jonka tarkoitus oli lämmitellä kuvittelemista ja lauseiden tekemistä varten. Muokkasimme Sitran hyvät kortit -pelin tehtävänantoa ja teimme sanalistan korteista opiskelijoiden tueksi.

2. Verkkokurssitehtävä:

Tulevaisuusoletuksia!

Tässä tehtävässä opiskelijat vastaavat viiteen tulevaisuusväittämään valmiissa H5p-monivalintatehtävässä (esim. teknologia ratkaisee kaikki ongelmamme / ihmiset arvostavat luontoa enemmän kuin nyt), kuinka samaa tai eri mieltä he väittämän kanssa ovat. Kun opiskelija on itse pohtinut vastaukset, hän näkee myös muiden opiskelijoiden vastausten jakauman. Tehtävä on nimetön.

Kuva:

Kestävän kehityksen valinnainen verkkokurssi - opiskelijoiden hyviä uutisia Agenda 2030 -tavoitteista

3. Verkkokurssitehtävä:

Hyviä uutisia tulevaisuudesta!

Tässä tehtävässä opiskelijat ovat ensin tutustuneet kestävän kehityksen perusteisiin ja Agenda 2030 -tavoitteisiin. Tehtävänä on kirjoittaa positiivinen uutinen tulevaisuudesta, joka liittyy johonkin Agenda 2030 -tavoitteeseen. Uutinen kirjoitetaan yhteiselle Padlet- alustalle, jossa muiden uutisia voi käydä kommentoimassa ja tykkäämässä.

4. Tehtävä:

Tulevaisuuden ammattilainen! Tässä tehtävässä opiskelijan tehtävä on kuvitella, millä oma työpäivä näyttää vuonna 2050, kun kaikki kestävän kehityksen tavoitteet on saavutettu. Opiskelija tekee tehtävän kirjoittamalla lyhyen tekstin.

- Miten työpäivä etenee?
- Minkälaisia työkaluja ja työvälineitä käytät?
- Minkälaisia kestävän kehityksen mukaisia palveluja tarjotaan?

TULEVAISUUDEN AMMATTILAISET HYVINVOINTISUUNNITELMAN POHJANA

Toteuttajat:

Perho LTO:n työkyvyn ja hyvinvoinnin opettaja yhdessä kestävän kehityksen asiantuntijan kanssa.

Toteutustapa:

Osana työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpidon pakollista tutkinnon osaa pidimme Tulevaisuuden ammattilaiset -työpajan, jossa painotettiin erityisesti omien valintojen vaikutusta omaan ja ympäristön hyvinvointiin. Opiskelijat jatkoivat työpajan jälkeen työskentelyä omien hyvinvointisuunnitelmiansa parissa.

TAIDEPROJEKTI HYVÄSTÄ TULEVAISUUDESTA

Toteuttajat:

Perho LTO:n taiteen ja luovan ilmaisun opettaja yhdessä kestävän kehityksen asiantuntijan kanssa.

Toteutustapa:

Osana taiteen ja luovan ilmaisun pakollista tutkinnon osaa pidimme Tulevaisuuden ammattilaiset -työpajan, jossa päästettiin mielikuvitus valloilleen ja pohdittiin miltä maailma näyttää vuonna 2050 ja millaiset valinnat sen näköiseen maailmaan johtavat. Työpajan jälkeen opiskelijat tekivät omat taideprojektit kuvittelemiensa tulevaisuuksien pohjalta.

KIERTÄVÄ TYÖPAJA

Toteuttajat:

Omnian ja Perho LTO:n kouluttajat ja ympäristökasvatuspäivien osallistujat

Toteutustapa:

1,5 tunnin Tulevaisuuden ammattilaiset työpajan aikana toteutettiin kiertävä työpaja, jossa sai kokeilla muutamaa erilaista tulevaisuustehtävää **johdanto-haasta-kuvittele-toimi** -rakenteella.

Työpajassa oli 4 pistettä, joista jokaisella oli johonkin edellä mainituista teemoista liittyvä tehtävä.

- Mitä sinulle tulee mieleen sanasta "tulevaisuus"
- Kestävän kehityksen aikajana
- Uutinen hyvillä korteilla
- Tulevaisuusväittämät Kahootissa

TULEVAISUUDEN 5 ENSIMMÄISTÄ MINUUTTIA, KUN SÄHKÖT SAMMUVAT

Toteuttajat:

Omnian kestävän kehityksen opettajat sekä hius- ja kauneudenalan opiskelijat

Toteutustapa:

Tehtävä toteutettiin osana kestävän kehityksen oppitunteja, aiheena energiatehokkuus. Opiskelijat saivat itsenäisenä etätehtävänä kirjoitelman, jossa oli tarkoitus kuvitella miltä maailma näyttää ilman sähköjä.

Tehtävänantona oli:

Tulevaisuuden 5 ensimmäistä minuuttia, kun sähköt sammuvat. Kuvittele, että missään eivät toimi sähköt. Et voi ladata kännykkää, jääkaapit ja pakastimet eivät pysy kylmänä, valot menevät pois päältä.

Mitä teet ensimmäiset 5 minuuttia?

TEKIJÄT:

Iiris Lukkarinen, Omnia
Niina Rossi, Omnia
Maria Runonen, Perho Liiketalousopisto

KUVITUS:

Siiri Meriläinen, Omnia, media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto

TAITTO:

Anna Karihaara, Omnia, media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto

RAHOITUS:

Sitra. Tämä materiaali perustuu Sitran kehittämään Tulevaisuustaaajuus -työpajaan.